

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na Farko (1): In ka iya ruwa, ka iya laka?

Mai Fada 1: Yazi Dogo

Mai Fada 2: Tiemogo Diankourga

Talaka: Yahaya Inoussa

Mutumin gari: Ousmane Kalla

Mai gari: Mahamadou Hassane

Mai kudi: Ibili Oumarou Moussa

Karin Magana na 2: A bar kaza cikin gashinta.

Mahaukaciya: Hassia Ibrahim

Wan mahaukaciya: Mahamadou Hassane

Mai gari: Ibili Oumarou Moussa

Mutumin gari 1: Ousmane Kalla

Mutumin gari 2: Yahaya Inoussa

Mutumin gari 3: Tiemogo Diankourga

Karin Magana na 3: Saki jikinka barawo a hannun mata.

Barawo: Ibili Oumarou Moussa

Matar gari 1: Achetou Moussa

Matar gari 2: Sa'a Adamou

Matar gari 3: Hassia Ibrahim

Mutumin gari 1: Ousmane Kalla

Mutumin gari 2: Mahamadou Hassane

Mutumin gari 3: Yazi Dogo

Magini: Ousmane Kalla

Karin Magana na 4: Kaikai koma kan mashekiya.

Matar Dan haya: Sa'a Adamou

Mai gida: Ibili Oumarou Moussa

Mai haya 1: Ousmane Kalla

Mai haya 2: Yahaya Inoussa

Karin Magana na 5: Komi da nashi rana.

Mai gari: Yahaya Inoussa

Mutumin gari 1: Ibili Oumarou Moussa

Mutumin gari 2: Yazi Dogo

Mutumin gari 3: Ousmane Kalla

Wakkilin mai gari: Mahamadou Hassane

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Talaka: Tiemogo Diankourga

Karin Magana na 6: Iya ruwa hidda kai.

Mutumin gari 1: Ibili Oumarou Moussa

Mutumin gari 2: Yahaya Inoussa

Mai fura: Achétou Moussa

Mai nama: Mahamadou Hassane

Karin Magana na 7: Hausa ba dabo ba ne.

Mutumin gari 1: Mahamadou Hassane

Mutumin gari 2: Ibili Oumarou Moussa

Magini: Ousmane Kalla

Karin Magana na 8: Rena kama ka ga gayya.

Mai Yauni: Ibili Oumarou Moussa

Ba ka da yauni: Yazi Dogo

Karin Magana na 9: Ka san na sani, ka san ba bari.

Wanzama: Yahaya Inoussa

Mutumin gari: Ibili Oumarou Moussa

Karin Magana na 10: Tsohon gatarinka, ya hi sari ka ba ni.

Masallaci 1: Yazi Dogo

Masallaci 2: Ibili Oumarou Moussa

Masallaci 3: Ousmane Kalla

Masallaci 4: Tiemogo Diankourga

Bakon malami: Yahaya Inoussa

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na Farko (1): In kā iyà ruwā, kā iyà lākā?

Yāzì Dōgō: Mā'ānaŋ wannān karīn māganā shī ne, idan kā san wata bà kà san wata ba. Kōmī dūbārākka, wani yā hī kà.

Talàkkā: Kā gānè, shī àbin dūniya kōmī hàkurī yakè sô. In dai kā yi hàkurī, kōwàcè matsalà cè zākà ga kārshentà cikin ikòn Allāh.

Mùtunèn gārī: Ikòn Allāh. Yau nā ga àbin dà kakè kwatantā mīn bà gā shi ba yā zō. Gā shi yā fāuka.....

Talàkkā : Tò kā ga dà ya fāukā bà shī ya ci ànfānin àbūn ba?

Màì kuḍī: Yàhàyya, an zō anà kōyà mā ...? Anà kōyà mā shìgā lungunà? (*they shake hands*)

Mùtunèn gārī: Wàllāhì kai mùtumèn banzā kakè. Wàllāhì ban sòn hakà nan. Nā gayà ma ban sòn hakà nan. Kàì baī (ka bari) ...

Màì kuḍī: Munà lāhiyà? (*shakes hands with A1*)

Talàkkā: Lāhiyà lau.

Mùtunèn gārī: Kai mùtumèn banzā nè wàllāhì.

Màì kuḍī: Kā san fākunàn mutānè yakè shìgā dà dare.

Mùtunèn gārī: Ē. Na yi. Dākīnka na shiga?

Talàkkā: I hàkurī, i hàkurī.

Mùtunèn gārī: Mùtumèn banzā dà wòhī.

Talàkkā: I hàkurī.

Mùtunèn gārī: Kàì mùtumìn (mùtumèn) banzā nè, wàllāhì.

Talàkkā: I hàkurī. Tò zancen hàkurin dà nakè (yi) mā bà gā shi ba.

Mùtunèn gārī: Kàì wancàn bā à iyà hàkurī dà shī. **Makètàcī** nè. Duk àbin kwaīrai bāi sô kà sāmè shi. **Yānzū duk àbin dà** Yānzū in kā cè ba kā sòn àbu tò wàllāhì shī zāi yi mā. Makètàcī nè wàllāhì.

Talàkkā: Shī wannān makwàbcin nāwa?

Mùtunèn gārī: Aikīnshi kè nan. **Kēta** fāi a cikinshì.

Talàkkā: Àbin dà mùtum bā yà sô shī zā yà yi mishì?

Mùtunèn gārī: Yāu dai in kā cè àbu bā kà sô na yi, tò, shī zāi yi makà.

Talàkkā: Ai, yā **kārè**. Bār ni dà shī. Ai in yā iyà ruwā **tò nī inà gwadà mishì** bāi iyà lākā ba. Zō mù tàhi. Bār ni dà shī.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mùtunèn gàrì. Bà mùtumèn kwaɗai nà ba.

Talàkkā : Zō mù tàhi. Bàr ni dà shī. Yā kārè. Yanà ganè kurènsi.

Mùtunèn gàrì: Bàr ni dà shī, mùtumèn banzā.

Talàkkā: Yanà ganè kurènsi.

Talakka is home, praying.

Talàkkā: Allāh, Allāh nā ròkè kà. Allāh. Yā zùlzilālì wàl ikīrām! Allāh. Tūtālmulki man tàshā'ù. Allāh Jallà, wà... Allāh hukumùllāhì, yā Kārīmù, yā Jābbārù. Yā Allāh. **Ùbangijì** Allāh kà bā nì jìkà dārī! Allāh kà bā nì jìkà dārī. Yā Allāh ...

Someone throws a bundle of money to him over the wall.

Talàkkā: **Ālhamdùlillāhì ṛabbìl ālāmīnā.** Jallà mài iyāwā. Āllāhù kai nè gwānī. Kā ga kanà gidā mā à zàune Allāh bā kà yakè yī. Hi, hi, hi!! Daya, biyu, ukkù, hudu, bìyal, shiddā, bakwāi, takwās, taɗà. Yāu... Allāh ai bà su cìka dārīn ba. Gòmiyā taɗà nè wannān. Tò àmmā dai kō dà yakè nā cè in bà su cìka dārī ba bā ni sò, Allāh cikin **iyāwakkā** tanà yìwuwā kà sà minì sù cìka gōmā ta wata hanyā. Allāh nā gōdè makà, bàrì in... in rikè hakà nan. Bàrì in yi hàkurī hakà nan. Allāh nā yi mā gōdiyā. Allāh nā gōdè mā. Allāh, Allāh, A....

(His neighbor who threw the money over the fence, came in).

Talàkkā: Kài **makwābcī!** Kanà lāhiyà?

Mùtunèn gàrì: Kài, inà jínka kanà ròkon Allāh, Allāh yà bā kà jìkà dārī.

Talàkkā: Ī.

Mùtunèn gàrì: Nī na jēhō makà tāmānin ...dà gōmā.

Talàkkā : Wai nā ji, ...

Mài kuḍī: Ban kùḍīna kār kà bātā mīn lōkàcī!

Talàkkā: **Kwàyaɗ** cè ka zō àka gwadā minì nān cikin gidānā?

Mài kuḍī: Nī zakà dībā kà cè inà shān kwàyaɗ?

Talàkkā: Kai **mānān** (man). In bà kwàyaɗ ba, kurùm zīkàu kà taɗdō nì cikin gidānā kà cè kà jēhō minì kuḍī in bā kà kuḍīnkà?

Mài kuḍī: Yāu, inà jì kanà ròkon Allāh kanà cēwā Allāh yà bā kà jìkà dārī. Tò nī nè na jēhō makà ...

Talàkkā: Tò ai yā bā nì ...

Mài kuḍī: Tò ai bà jìkà dārī ba nè, dārī bā gōmā nè.

Talàkkā: Ap, aaaa ...

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì kuɗī: Dìbā...

Talàkkā: Dārī bâ gōmā nē?

Màì kuɗī: Kàì tsàyyā, ta dàriyā bà ta sāmē kà ba. Nī inā kai kà, ... inā kai kà **gurin** ìkò.

Talàkkā: Yàù kà kai **kārā** gurin ìkò. Nī bā nì tsòron ìkò. Nī Allāh na cè bà bà bà ...

Màì kuɗī: Tò mù tàhi, tò mù jē in kai kà wurin màigārī.

Talàkkā: Ā'ā .. nī bā nì zuwā gidan màigari cikin dārīn wannan!

Màì kuɗī: Gà rìgār **dārī**. Sā.

Talàkkā: Kàwō!

Màì kuɗī: Sāmù tàhi!

Talàkkā: Kàwō!

Màì kuɗī: Mù tàhi! Mù tàhi, mù tàhi, kār kà batà minì lōkàcī!

Talàkkā: Hākūrī hwa zā kà yi. Bā ... dan bà ka dà wata dūbārā. Ē, kuma kà ga gidan màigārī ba à zuwā hannū bābù kōmī ... àkwai jìkà gōmā dà akè biyà ta kirā.

Màì kuɗī: Gà ta.

Talàkkā: Kàwō!

Màì kuɗī: Āmshi!

Talàkkā: Āhā!

Màì kuɗī: Mù tàhi!

Talàkkā: Yànzū dārīn tā cìka kò?

Màì kuɗī: Mù tàhi dai!

Talàkkā: Tô, mù jē! In kà iyà ruwā, wà ya kōyà makà lākā?

Màì kuɗī: Ē, tò kà gwadà minì lākāl, kai!

Talàkkā: Tò mù jē!

At maigari's house.

Màì gārī: Ēeeee!!

Bàfādè: Sai sù hitō ... pam pam pam sù rikìcè munà.

Màì gārī: Ēeeee!

Talàkkā: Sàlāmù àlaikùm!

Màì gārī dà saurān: Āmin! Āmin àlaikùs sàlām. Kunà lāhiyār ku?

Talàkkā dà Màì kuɗī: Lāhiyā lau.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì kuɗī: Màì gàrī munà lāhiyà?

Màì kuɗī: Àlhaɓi? Munà lāhiyà.

Màì kuɗī: Lāhiyà lau.

Màì gàrī: Lāhiyà nikè ganinkù à tsàitsàye hakà, kai dà .. kai dà Mālām?

Màì kuɗī: Lāhiyà, bà bàkkōmī ba. Kāraɓ wannàn makwābcīn nāwa na kawō.

Màì gàrī: Tò. Gà shi nan.

Talàkkā : Allāh yà bā kà nasaɓà! Tundà shī kō **kuɗīn kiràn** mā bā yà iyà biyà, bàri nī òn biyà.

Bàfādè: Lādān, rīkē su!

Lādān: Tô, tô, ...

Bàfādè: È. Rīkē!

Talàkkā: Gà su. Allāh yà bā kà nasaɓà!

Màì kuɗī: Màì gàrī ...

Talàkkā: Yà maidà maganā shi.

Màì kuɗī: Nā ji òn maidà maganā!

Bàfādè: À zan maidà maganā!

Màì kuɗī: Màì gàrī, Màì gàrī wannàn makwābcīn nāwa bā yà dà kīrkī. Inà jīnshi yanà ròkon Allāh, Allāh yà bā shī jīkā dārī...

Màì gàrī: Tô.

Màì kuɗī: In Allāh ya bā shī jīkā dārī bà gōmā bā yà sō. Sai na dāurè jīkā dārī bà gōmā, na kēwāyā, na hau ta katanga na jēhwà gidanshī.

Màì gàrī: Ka jēhwà mai cikin gidā?

Màì kuɗī: Na jēhwà mai dārī bà gōmā.

Màì gàrī: Yanà wuɗīdī yanà ròkon Allāh?

Màì kuɗī: Yanà wuɗīdī.

Màì gàrī: Tô.

Màì kuɗī: Sai na jēhwà (jēfà) mai. Shī yanà muɓnà yā sāmù, na kēwayō dà gudù na cè mishī kái tsàya! Dan òn gwadà imānīnka nè, nī nè ni jēhwà mā dārī bà gōmā. Ai cēwā kà yi in an bā kà dārī bà gōmā kai bā kà sō, in bà dārī ba. Tò bà ni kuɗīna, nī na jēhwà mā. ***Haka kawai*** ya rikìcè mīn kuɗīnshī nè, kuɗīnshī nè. Nī zāi wā rashīn kumyà?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa Kungiyar Yazi Dogo

Talàkkā: Allàh yà bā kà nasarà! Shī dai wannàn kàmaɗ yaddà ya gayà mukù, shī makwàbcīnà nè. Àmmà wannàn bàbban mùnāhùkī nè.

Màì gārī: Uhmhm!

Màì kuđī: Nī?

Talàkkā: Nī nā azà mùtumèn kīrkī nè. Inà zàmnè nā yi àrwàlā, nā yi raka'ata biyu inà wuřidī.

Màì gārī: Mmmm. Hakà.

Talàkkā: Allàh yà bā nì jīkā dārī. Allàh yà bā nì jīkā dārī. Allàh ya jēhō minì kuđī na kilgà, jīkā gòmīyā tarà. Na cè tō Allàh na (yi) makà gòdiyā. Tundà wannàn ka bā nì hakà ka sō.

Màì gārī: Ī, mánān.

Talàkkā: Wànda ya yi saurā mā kanà iyà cikà minì shī.

Màì gārī: Ē. Kwaɗai kò. Ta wata hanyà bā!

Talàkkā: Nī na jī dāđī, na ga yànda akè wuřidī Allàh yà biyā bùkātà, na cè in gayà ma makwàbcī shī mā yà sāmù yà yi kō Allàh yà cīdā shi ...

Màì gārī: Shī mā yà sāmù ... ē!

Talàkkā: Sai dà na kārè gayà mishì zàncè sai cèwà ya yi ai *kuđī (dà) na cè shī nè ya jēhō shì.*

Bàfādè: Shī kīn?

Talàkkā: Sai in bā shì kuđī.

Màì gārī: Mm!

Talàkkā: Yà kāmà ni dà kòkòwā. Sai na cè mishì kái tsàyā! Nī bā nì tāshìn hankàlī dà kai, gārī dà hùkùmā, bā nì tāshìn hankàlī dà kai. Mù tàhi gidan **Màì gārī.** Ai kun ga dà mukà zō *kuđīn kiràn mā dā kāsà* biyà ya yi. Yànzū sauran kuđīn dà na bā dà mā yà cè nāshì nè.

Màì gārī: Yarò kā yi hankàlī.

Màì kuđī: Cikin kuđīnà nè. Nī na bā shì.

Màì gārī: Èyē...!

Talàkkā: Kun jī kō?

Talàkkā: Jīkā gòmān, ni na bā dà.

Màì gārī: Yàyà zākà yi, kai ka bā shì gòmā kai dà kakè **rīgīmā** dà shī?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Talàkkā: Allāh yā bā kā nasarā, bā nā gayā mukū kwāyā yakē shā ba? Rīgār ga mā yā ga dāmañ yā cē tāshì cē.

Màì kuḍī: Wāllāhì, rīgātā cē. Tanā wuyāna.

Talàkkā: Yāu, bā gā irinta ba?

Màì gārī: Kai, kai, shīrmenkā yā **yi yawā**, kai tās̄hi tās̄hi indā zāka. Tās̄hi!

Lādān: Kai kanā shān kwāyā gaskiyā nè.

Màì gārī: Shīrmenkā yā yi yawā. Tās̄hi kā tās̄hi! Wā yakē shīgā tsākānin Allāh dà **bāwān?**

Màì kuḍī: Ā'ā. Lallē yāu an gwadā mīn lākāl. In bā kā iyā ruwān ba, an gwadā mīn lākāl yāu.

Màì gārī: Mùtum yanā cikin wuḍīdī à gidanshì, in bā **kārāmbānī** ba, mīn, dan Allāh yā bā kā kuḍī? Mm.

Lādān: Bāi dà gaskiyā.

Màì gārī: Yāyā kakē shīgā tsākānin Allāh dà bāwā, mutānē?

Bāfādē dà Lādān: Bā à shīgā! Bā à shīgā!

Màì gārī: Wannān ai shēgāntakā cē. Mm. Bāwān Allāh, tās̄hi tās̄hiyārka. Tās̄hi tās̄hiyārka. Ē! Tās̄hi tās̄hiyārka!

Bāfādē: Kā ganī ba?

Màì gārī: M?

Bāfādē: Kyai ...

Màì gārī: Kā ga kārāmbānī kō? Mūshē kā ga irinta hwā? Hakā mukē shā hwā kullum.

Bāfādē: Màì gārī, kuma wāllāhin Allāh hwā màì gārī, wānga irīn ābu kuma bān tabā ganīn irīn wānga ābīn ba. Bā Hàusāwā sunā cēwā ba “in kā iyā ruwā, kā iyā tās̄hō?”

Màì gārī: Bā kā iyā lākā ba.

Bāfādē: Bā kā iyā lākā ba? Tō, wānga shī, shī nè gwānin lākā. Wānga dà ya tāshì nān yānzū.

Màì gārī: Lallē yā iyā lākā. Kākā mùtum nā ròkon Allāh kā cē kā shīgā tsākānin Allāh dà bāwā.

Bāfādē: Kai ...!

Màì gārī: Wā ya tabā yīn wannān?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Bàfādè: Tò, Màì gārī,

Màì gārī: Tò Mùshê ...

Bafade: Irin waɗànga abūbuwàn dai, à kiyâyē.

Màì gārī: Ē, ē.

Bàfādè: Zànì kōmàwā can wajen makařantā ìn ganī ...

Màì gārī: Àbindà na gayà makà dai kār à mǎncē Mùshê. À kulà!

Bàfādè: Bā à mǎncēwà!

Màì gārī: Ē. À kulà! Ē. À kulà!

Bàfādè: Sai an jīmàнку.

Màì gārī: Tô, Mùshê. Tô.

Lādân: Kai!!!

Glossary:

ruwā: water (**iyà ruwā:** be able to swim)

lākā: mud, clay

mùtumèn banzā: useless man

hàkurī: patience

makètàcī: wicked (man)

àbin kwařai: good thing, useful action

kēta: wickedness

yā kārè: he is finished = I will get him

Allàh = Òbangijì: God

àlhamdùlillāhì řabbìl ālāmīnà: Thank God, the Lord of all creatures! (*from Arabic*)

makwàbcī: neighbor

kwàyā: drug

gurin ìkò: to (the Chief's) court

kārā: suing (to court)

ďārī: coldness (during the cold season)

ďārī: one hundred

kudīn kirà: fees (paid to the chief when suing someone)

řìgimà: trouble, quarrel, squabble (usually verbal with plenty of noise making)

yā yì yawà: It is too much

kàřàmbànī: meddlesomeness

tàbō = lākā: mud

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

ròkon Allàh: Invocation to God

bāwà: servant, worshipper (of God)

Suggestions for grammar

- Imperative Tense/Aspect
- **Iyà + (verbal) noun** to express capability to do something (Iya ruwa, iya laka, iya cika mini shi ...)
- Conditional with **in to** (in ka iya ruwa, (to) ka iya laka?)
- Ellipsis with verb **yi: I** instead of **yi** (I hakuri = yi hakuri)
- Subjunctive with the verb **bàrī = to leave** (bari in + verb) to express let me
- **Stative verbal nouns: e.g. zàmne.**

Exercices:

I. Match each phrase in column 1 with the appropriate expression in column 2

1. Mutum da ba ya da kirki	a. makwabci
2. Kuɗin da ake biyan gidan Màì gārī	b. rigima
3. Tafiya gidan zuzu (i.e. judge) da wani	c. kuɗin kira
4. Mutumin da yake da gida kusa da nashi	d. mutumin banza
5. Faɗa tsakanin mutane	e. kara

II. After reading the story, choose the best answer from A, B, or C

1. Mutanen biyu na farko sun ce mutumin na uku
 - A. Yana da kirki
 - B. Malami ne
 - C. Maketaci ne
2. Mutumin na uku ya zo ya tarda (i.e., find) mutanen biyu na farko suna
 - A. salla
 - B. magana
 - C. cin abinci
3. Mutum na uku ya jefa wa mutumin mai salla
 - A. Kuɗin kira
 - B. Kuɗi jika ɗari ba goma
 - C. Kuɗin cin abinci
4. Rigima tsakanin mutanen ta kai su
 - A. Makaranta
 - B. Gidan zuzu (i.e. judge)
 - C. Gidan maigari

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 2: À bař kàzà cikin gāshìnta

Yàzì Dōgō: Wannàn mà'ànasshì shī nè: ìdan kanà sòn mùtum, kař kà shìga cikin tàm̀bàye-tàm̀bàyen halinshì).

Mài gārī: Shī hwā Yàhàyya. Àbin dà ya sa ni cè mù tantàmnā, kàràtū in bà sadakà hwa hàukā yakè sàwā. Shī yānzū wannàn dà yakè sòn à jē à dāukē shì **dìbìtē**, bàra hwa kun ga yàddà ya yi.

Wân mahaukaciya: Sàlāmù àlaikùm.

Mài gārī: Bà aikìn dà ya yi mumù.

Mài gārī **dà saurān:** Àmin àlaikàs sàlām.

Wân mahaukaciya: Rānka yà dadè Màì gārī. Kunà lāhiyà?

Mài gārī: Lāhiyà lau. Lāhiyà lau.

Wân mahaukaciya: Kaunàn nān tàwa cè na kāwō.

Mài gārī **dà saurān:** Tō.

Wân mahaukaciya: Sabòdà kàrař mutānen gārìn nān na kà.

Mài gārī **dà saurān:** Tō....

Mài gārī: Ìnā takè kaunār tākà?

Wân mahaukaciya: Suwàibā! Yā kì! Tàhō!

Mài gārī: Zàmnā can bāya. Zàmnā can. Kòma can bāya.

Wân mahaukaciya: Zàmnā can bāya! Kòma can bāya kì zamnā. Tò zàmnā nan ...

Yānzū kà dūbā kà ganī Màì gārī, sabòdà Allāh sabòdà Ànnabì, mutānen gārìn nān mutānen kīrkì nè? Dūbā kà ganī **wata kāmā** gārètā.

Mài gārī: Uhm̃m̃m̃!

Wân mahaukaciya: Dan Allāh à **hiddā** matà **hakìnta**. Kà dūbā kà ganī sun (yi) matà **cikì** mutānen gārìn nān. À nān àkwai gaskiyā?

Mài gārī: Ummm. ... À huddā matà hakìnta.

Wân mahaukaciya: Kà dūbā kà ganī hwa (fa)!

Mài gārī: Ummm.

Mùtunèn gārī 2: Ā'ā. Màì gārī. À bař kàzà cikin gāshìnta. Sabòdà hwa in akà **hīgè** ta in bà à ga tā **zama** kàramā ba, à ga bā tà dà kyāu.

Mài gārī: Yāu! Wai cā (cēwā yà) yi

Mùtunèn gārī 1: Ā'ā. Aikìn ga kō kai ka yī shì dai?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mùtunèn gàrì 2: Ā'ā. Hārām! In hakà nē, shēgìyā kàzā, à hīgè ta.

Màì gàrì: Um, um.

Mùtunèn gàrì 2: À hīgè kàzā! Màì gàrì, ...

Màì gàrì: Ā'ā. Shī hakìnta nē yakè sô.

Mùtunèn gàrì 2: Ī, à **huddō (fiddō, grade 6 form of fitar dà)** shì!

Màì gàrì: Ā'ā ...

Mùtunèn gàrì 2: À huddō hakìnta.

Màì gàrì: Tò, kai yànzū yàyà ka ganì?

Mùtunèn gàrì 2: Ē, à huddō hakìnta!

Mùtunèn gàrì 3: Tò yànzū tunda **hakà ta kasàncē**, kai **bāwàn Allāh** à tàmbàyē tà wānē nè?

Màì gàrì: Mm! Mm. Kàmař yàddà ya fadī, à bař kàzāř cikin gāshìnta. In **Allāh yā sabkè (saukè) ta lāhiyā**, kō bà hakà ba ...?

Mùtunèn gàrì 4: Allāh yà bā kà nasařā, hakì ya cè ... à hiddà hakìn ...

Mùtunèn gàrì 3: Ā'ā. Màì gàrì. Hakì ya cè, à hiddà mai hakì kō? Yànzū kà tàmbàyē tà wānē nè?

Mùtunèn gàrì 4, Mùtunèn gàrì 2: Ē! Ē!

Mùtunèn gàrì 2: À hiddà hakìnshi, à hiddà hakìnshi. Àmmà kai Kàllā kà cè nī nè!

Màì gàrì: Wai kàmař yàddà ya cè Allāh yà saukè ta lāhiyā ...

Mùtunèn gàrì 2: Suwàibā! Bàri **wàsař kasā** Suwàibā. Nān wurin Màì gàrì nè. Bàri wàsař kasā! Tsàyā manān!

Mùtunèn gàrì 4: Sai à jirā hal, za.. hal lōkàcin kō?

Mùtunèn gàrì 3: Ā'ā. Bā zancen à jirā. Màì gàrì, kài tà... **tàmbàyē tà!**

Mùtunèn gàrì 4: Kō dà yakè bā à tàmbayāř mahaukaciyā ...

Mùtunèn gàrì: Tàmbàyē tà! Tàmbàyē tà! Ē! Tàmbàyē tà!

Mùtunèn gàrì 2: **Rānka yà dadè** Màì gàrì. Ē. Suwàibā! I máganā, Suwàibā! I máganā!

Mùtunèn gàrì 4: Bà ta máganā, habā!

Mùtunèn gàrì 2: Su wānē nè sukà yi mikì wannān àbīn?

Mùtunèn gàrì 3: Yāuwa!

Mùtunèn gàrì 3: Wānē nè ya yi mikì wannān àbūn (àbīn)?

Mùtunèn gàrì 4: Bā ta dà bàkī!

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mahaukaciya: Ìnā ni sanì nī. Tun dà **wānga** yà yi, wānga yà yi. **Haddà** su Màì gārī mā!

Màì gārī: Tò bà gā irinta ba!

Mùtunèn gārī: **Sùbàhānàllāhì!** Sùbàhānàllāhì!

Màì gārī: **Bà gā irinta ba?** Bà gā irinta ba? Nā cè mukù à baṛ kàzā cikin gāshinta ba, gā shi....

Mùtunèn gārī 3: Yānzū Màì gārī, kai dà kànkà? Kai dà kànkà? **Wàkīlīn** mutānē à gārin nān? Kà **aikàta** wannān danyen aikì?

Màì gārī: Dìba! Bà hakà ba nè. Bà hakà ba nè. An cè à baṛ kàzā cikin gāshinta, an baṛ tà. Kun zō kun **tonā** ma mutānē **àssīrī!**

Mùtunèn gārī 3: Kàzār wàcè cè?

Màì gārī: Kù tāshì nā **ḍagè shàṛa'ā** tò! Nā ḍagè shàṛa'ā na cè, à tāshì!

Mutunen gari 3: Ìnā hwa ka ḍagè shàṛa'ā Màì gārī?

Màì gārī: Nā ḍagà! Nā ḍagà shàṛa'ā!

Mutunen gari 3: Kai yānzū Màì gārī kai wàkīlīn mutānē? Mm?

Màì gārī: Kè tāshi jè ki! Allāh (yà) saukè kì lāhiyā!

Glossary:

dìbìtè: congressman [From french *député*]

kaunā: younger sister

wata kāmā: a certain look = (*euphemistic*) pregnancy

hiddà (= fitaṛ dà or fiddà) matà hakinta = to do her justice by finding out who did it and punishing him/her.

hakì: right

cikì: pregnancy

hīgè = fīgè: (of birds) to take out hair after slaughtering to eat, (in this context) hige kaza = to tell everything

zama: to become

bawàn Allāh: gentleman (lit. servant of God)

Allāh yā sabkè (saukè) ta lāhiyā: May she have a healthy deliver!

wāsaṛ kasā: Playing in sand like a child

tàmbàyè (from tàmbàyā): to ask

rānka yà dadè: May you (masc.) have a long life!

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

bà ta dà bàkì: She can't speak. She is deaf.

wânga = wannàn: this one

haddà = haɗɗà: including

Sùbàhànàllāhì: Oh my God! What a surprise!

bà gâ irinta ba: Here you go!

wàkīlī: representative

aikàtā: to implement, work out

ɗanyen aiki: terrible job, very bad thing, mishap (here, referring to the "illegitimate" pregnancy that his sister has).

tōnà ma ... àssīfī: to tell on someone so as to embarrass him/her, to open a can of worms

ɗagè shàɗī'ā: to stop the court procedures, stop judging

Grammar topics:

- Genitive marker -n/-r to express possession and attached to adjectives; possessive adjectives suffixes (e.g., wakilin gari, ranka ya dade, ɗanyen aiki)
- Independent possessive pronouns (nawa, tawa, etc. E.g., kaunar nan tawa ce na kawo)
- ma (= wa) + object to express indirect object pronouns (e.g. tona ma mutane asiri)
- imperative tense aspect
- su + proper Noun (e.g. su Mai gari: maigari and company)

Exercises:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. Jariri a cikin cikin mace	a. tona asiri
2. Gaisuwa wajen maigari	b. wakili
3. Mutum wanda yake wakilci	c. ɗanyen aiki
4. Gaya wa mutane maganar wani	d. ciki
5. Abin assa	e. ranka ya dade

II. Read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Mutumin ya kai kara gurin maigari domin

- A. Mai gari ya ganta
- B. A fidda ma kanwarshi hakinta
- C. Kanwarshi ta biya kuɗi

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

2. Da Suwaiba ta ki magana sai wani cikin mutanen ya ce
 - A. Ba ta da baki
 - B. Tana da aiki da yawa
 - C. Ta ci abinci da yawa
3. Maigari bai so a tambayi Suwaiba ba, ya ce
 - A. Ba ta da lafiya
 - B. A bar kaza cikin gashinta
 - C. A tona asiri
4. Suwaiba ta sa kowa kumya domin ta ce
 - A. Har da wanta a ciki
 - B. Har da su maigari a ciki
 - C. Tana wasar kasa
5. Maigari ya ji haushi, sai ya ce ya
 - A. Zauna gida
 - B. Tashi ya tafi gona
 - C. dage shara'a

III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again

1. Wane ne ya kai kara gurin Maigari?
2. Don me aka kai kara wajen Maigari?
3. Mene ne ya faru ga Suwaiba?
4. Ko Suwaiba tana da hankali?
5. Wane hukunci ne Maigari ya yanke?

IV. In no more than two (2) paragraphs, rewrite the story in your own words as if you are telling it to a friend of yours. Then putting your notes aside recount it to your partner (pretending that he/she is your friend), as you work in pairs.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa Kungiyar Yazi Dogo

_____ .

- V. Listen to the story again and retell it to yet another person different from your partner in exercise IV above.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 3: Sàki jìkinkà bàrāwò à hannun mātā

Yāzi Dōgō: **Sàki jìkinkà bàrāwò à hannun mātā. Hmń!** Lallē! Mā'anaŋ wannan karin maganā shī nè girmā yā **hwāḍù**.

Mùtunèn gārī 1: Kù barī dai mai sauḳī ta indā kun bī nī dā mun sā manī Yàhàyyā nā ni cè makà, Yāḳi yā yi baḳkā, yā yi sā'ā wāllāhī. Kà dībā jiyā àbun dà an kàì (=akà yi). Kàì dān kàren gudū dà a gārēshī wannan àbu kai ... Mū dà kyat munk... Kàì bāi cìmmuwā.

Mùtunèn gārī 2: À, bā yā cìmmuwā! Ìnā! Ai bā

Mùtunèn gārī 3: Tò nī kā san yàddā sukà yi mīn?

Mùtunèn gārī 2: Ē!

Mùtunèn gārī 3: Dà nī zō dàgà gārī, sai nī yi 'yal miyāŋ nan tàwa, dà dān būrūna, na sha, sai na shìga ḍāḳī, kawāi sai na dān kārā kyaurē irin wannan.

Mùtunèn gārī 2: Mmm.

Bārāwò: Kā ga ...

Mùtunèn gārī 3: Kawāi na gayā mā sai sukà zō sukà jānyē minī **paŋpaŋ**. Yānzū mā à kahwā nī kè.

Bārāwò: A, a, àbun dà bàn sō ba, hwāḍār nān kullum in mukà zamnā, maimakon kù rikà zancen hāḳār kuḍī, kuḍī wānga **haḳōkin kāsuwancī**...

Mùtunèn gārī 2: Tò an ḍaukè mishī mòtò bà kuḍī zāi sàyi mòtōn ba?

Mùtunèn gārī 3: An ḍaukè mīn mòtò kò kyàutā akà bān mòtōn?

Bārāwò: Tò kullum zancē gūḍā, zancen bàrāwò dai ...

Mùtunèn gārī 2: Tò. Yāu! Shī ya **(yi)** mumù cīwō manān!

Mùtunèn gārī 3: Lōkacinshī nè ya zō!

Bārāwò: Mai karhī yakè yīn sātā! Dà zucciyā!

Mùtunèn gārī 2: Ē. Tò mun ji mai karhī yakè yīn sātā. Àmmā ...

Mùtunèn gārī 1: Bà shī ba nè!

Bārāwò: In kā rasà aikīn dà zākā yi bà sai sātā ba?

Mùtunèn gārī 1: Ā'ā. Bà shī ba nè!

Mùtunèn gārī 2: Tò ammā dai in an yi ma mùtum zāi ji zāhī kō?

Mùtunèn gārī 3: Sai à sàcè mīn mòtò, bà nā yi maganā ba?

Mùtunèn gārī 2: Tò, tò, kā ji kō? Kā ji wata maganā ta banzā dà wòhī?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Ƴàrāwò: Tò kù yi ta hīraƙ kù mū yānzū...

Mùtunèn gārī 3: Kai àmmà dai **wadānga** mutānē bà **mutānen aƙzìkì** kukè ba!

Ƴàrāwò: ... Mū zancen kāsuwancì mukè sô.

Mùtunèn gārī 2: Tò kù tàhi kù yi ta kāsuwancìn! Kù tàhi kù yi ta kāsuwancìn!

Mùtunèn gārī 1: Kài kò anà zancē, mutānē sunà dà matsalà.

Mùtunèn gārī 3: À (=an) yi munà sātà kà cē bā mā yi máganà ba?

Mùtunèn gārī 2: A, ai bà ka gānē ba. Ƴàrāwòn nan na Yāji dà mukà kòrā jiyà ...

Mùtunèn gārī 3: Mmm.

Mùtunèn gārī 2: Nī dai in bà dan tsòron Allāh ba dà hāƙaƙā **duhù**, nī...kài nī dà nā cē shī nē.

Mùtunèn gārī 3: Ēee.

.....

Matar gārī 3: Kai, wānē nē? Wānē nē nan?

.....

Mùtunèn gārī 1: Wānga?

Mùtunèn gārī 2: I. Dan dai hāƙaƙā **duhù** cē **mùtum bā yā dà tabbàt**. Àmmā nī dai kài dai, tò ...

Mùtunèn gārī 3: Tò ni in bà haka nan ba, mì ya sà Kàllā dà ka yi zancē, zāi kwaɓè ka yà cē dan mì kakè zancen Ƴàrāwò?

Mùtunèn gārī 1: Kāi, tsāyā! Tsāyā! Kāi! Kāi! Bà **ihù** kukè jì ba? Bā kù jìn ihù can?

Mùtunèn gārī 2: Kài kō **àkàsìdān** nē?

Màtaƙ gārī 3: Kài Ƴàrāwò! Allāh yā kāmà ka!

Mùtunèn gārī 1: Ƴàrāwò akà cēwā. Kài kù tashì mù tàhi zancen Ƴàrāwò nā! Kù tashì mù tàhi, zancen Ƴàrāwò nā **akài** (ake yi).

.....

Màtaƙ gārī 3: Ƴàrāwò nē nān!

Màtaƙ gārī 2: Yāu mun kāmà Ƴàrāwò! Allāh yā kāmà ka!

Ƴàrāwò: Kè tsāyā!

Màtaƙ gārī 2: À tsayà wā? Ùban wā?

Ƴàrāwò: Tumkìyāta! Tumkìyāta!

Màtaƙ gārī 3: Tumkìyā wā?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Ƴàrāwò: Tā yi kāmā dà tàwā!

Mùtunèn gārī 6: Kāi! Kē! Kē, kē, kē! Kē tsà yā kē! Kai! Bari, bàrì! Kù barì!

Màtaɓ gārī 2: Habā tsōhō! Ƴàrāwò nā!

Màtaɓ gārī 2: Mùnāhùkin Allāh!

Mùtunèn gārī 6: Yānzū kai nè nan wurīn? Tsà yā kai! Kù dākātā dan Allāh na cè mukù! Mì ya kāwō kà nān kai?

Màtaɓ gārī 2: Ƴàrāwò nā! Ƴàrāwò !

Ƴàrāwò: Allāh dai in ya kāwō àbu. Tumkìyātā cè ta ɓacè. Sai ...

Mùtunèn gārī 6: Ī.

Ƴàrāwò: Sai na biyō sai na ga irīnta.

Màtaɓ gārī 2: Kō kwānākin cān kai ukù ya tārè, kuma yānzū yā kōmō yā tārè wasu.

Màtaɓ gārī 2: Karyā yakè. Ƴàrāwò nā. Yā dadè yānà yī ...

Mùtunèn gārī 6: Dan Allāh kù yi mishì à hankālī!

Ƴàrāwò: Bā kà ganī mātā nè ? Mātā nè.

Mùtunèn gārī 6: Nā sanì. Kù barì dan Allāh! Kāi, kái!

Mùtunèn gārī 3: Kāi lāhiyā?

Ƴàrāwò: Tsòtsai (tsòtsayi) nè!

Màtaɓ gārī: Tsòtsayin ùban wà? Karyā!

Ƴàrāwò: Tumkìyātā cè ta ɓacè akà cé tā shigō nān.

Màtaɓ gārī 1: Karyā! Tumkìyā ukku (ukù) ta (**sukà**) ɓacè munà.

Màtaɓ gārī 2: Karyā (**cè**) yakè (**yī**)!

Màtaɓ gārī 3: Tumkìyā ukku ta ɓacè, àshē shī nā (**ya sàcè su**)!

Màtaɓ gārī 1: Yāu dai Allāh yā kāmā ...

Mùtunèn gārī 2: Kāi, kái, bà kun ga zancēnā ba?

Mùtunèn gārī 3 dà Mùtunèn gārī 1: Zancenkà kè nan.

Mùtunèn gārī 2: Bà kun ga zancēnā ba?

Mùtunèn gārī 1, Mutunen gari 3: Zancenkà kè nan! Ƴàrāwò gā hannun mātā. Kù barì! Kù barì!! Yā ìsa! Munà tàhiyā dà shī.

Mùtunèn gārī: À barì ...

Màtaɓ gārī 2: Dan Allāh kù tūbè munà shī.

Mùtunèn gārī: Ā'à. Kù yi hùkuri! Dākātā!

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Bàrāwò!

Mùtunèn gārī 6: Kù tuhwà (tufà) mishì àssīrī (àsīrī)!

Mùtunèn gārī 1 dà Mùtunèn gārī 3: Kù barì ! Kù yi hùkurì!

Mùtunèn gārī 6: Kù tuhwà (tufà) mishì àssīrī (àsīrī)!

Màtaɗ gārī 1: Nā kiyà/**ki**!

Mazàjen gārī: Kù yi hùkurì!

Màtaɗ gārī 1: Mùnahùkin Allàh! Bàrāwòn banzā.

Màtaɗ gārī 2: Yāu Allāh yā kāmā ka a. Àssīrīnkà ya ...

Màtaɗ gārī 3: Àshē kai bàrāwò kē nan mairi kāmā tumākin mutānē.

Màtaɗ gārī 1: Allāh yā tōni àssīrīnkà !

Mazàjen gārī: Kù yi hùkurì!

Mātan gārī: Bàrāwò ! Bàrāwò!

Màtaɗ gārī 1: Kā bā mazā kumyā na rancē (rantsē) dà Allāh yāu!

Màtaɗ gārī 2: Kā tai (tāhi) kà bīdī àbin dà ka cī dà mutānē.

Màtaɗ gārī 3: Mùnahùkin Allāh!

Glossary:

paɗpaɗo: Motor cycle (in Niger)

hwāda (= fātā): Place of encounter and chats among adult male friends

haɗakōkin kāsuwanci: (market) business

wadānga = wadannan: these

mutanen aɗzikī: good people, trustworthy people

duhū: darkness

mùtum bā yā dà tabbāt: You cannot trust human judgement = one can never be absolutely sure

ihū: scream

àkàsīdān (= from French): accident

zancen bàrāwò nā a kai: they are talking about a thief

mùnahùkī (= Mùnāfikī): a hypocrite

karyā: a lie

tsòtsai (= tsòtsayī): something dictated by one's destiny, something not done on purpose, an accident

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

tumkiyā (= **tinkiyā**): female sheep, ewe

tuhwà (= **tufà**) **mishì àssīrī** (= **àsīrī**): Not to divulge someone's secret, keep something secret on someone's behalf (i.e., so as not to embarrass them)

bâ mazā kumyà: to shame men

rancè (= **rantsè**) **dà Allāh**: to swear by God

Grammar topics:

- **Kai** instead of **ka yi** in **an kai** = **an ka yi** or **in ake yi** = **a kai** (zancen barawo na a kai = zancen barawo na ake yi)
- **-n/-r/ɗin** to mean "the previously mentioned" = definite
- Deletion of **yi** in **shi ya mumu ciwo** = **shi ne ya muna ciwo**
- **Potential future**: (Sai) **à yi munà sātà kà cè bā mā yi mǎgàṇà ba**
- **Continuous tense/aspect with single syllable verbal nouns**: **Yā dadè yanà yî; aryā (cè) yakè (yî)!**

Exercises:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. Gurin da maza suke haɗuwa suna magana	a. rantse da Allah
2. Ayyukan da ake yi kasuwa	b. munahuki
3. Mutane masu kirki	c. hwada
4. Mutumin da ba a ba amana	d. mutanen arziki
5. Yi rantsuwa	e. harkokin kasuwa

II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Mutanen a hwada suna zancen
A. saniya
B. tumkiya
C. sata
2. Mutumin ɗaya a hwada y ace a bar zancen barawo a yi zancen
A. mace da tumkiya
B. harkokin kasuwa
C. yaro da kuɗi
3. Mutanen sun yi gudu sun tafi wajen da suka ji
A. ana cin abinci
B. ana ihu
C. ana gudu
4. Lokacin da mazan suka isa inda ake ihu sai

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 4: Kàikai kòmā kân mashēkìyā

Yāzì Dōgō: Mùgùntā dai bâ ta dà kyāu bālāntānā yīnta. Kāf̣ kà yì àbindā bāi dà kyāu
dan wata rānā zāi kōmō mā/**makà**.

Màì hayà: Tò! Kē ni hwa zānì hùta/hùta.

Màtař màì hayà: Dan Bàrno, tun dà sāhe?

Màì hayà: Tò kàkà kikkè sô? Mî zānì zamnāwā ìn yì à cikin gidā?

Màtař màì hayà: Habā 'Dan Bàrno? Kà barì kō wasu dīyā nākà sù tāshì sù ganē kà dà
kwānā.

Màì hayà: A mî zānì yì? Àbin dà bâ ni dà àbin bāsù! Nî bā mā dan sū ba dan màì
gidān nē zānì hùta. Dan bān sōn yà tārđō nî yà yì minì **walākancì**, bâ nî da
kuđin biyān shì.

Màtař màì hayà: Yāu 'Dan Bàrno, kà barì màì gidā yà ganēkà.

Màì hayà: Ā'ā.

Màtař màì hayà: Màì gidā ìn ya zō ba sai kà san àbin dà zākà hwađā mishi ba?

Màì hayà: Mî zānì hwađā mishi? Màì gidā, kuđi yakè sô bâ ni dà kuđin. Bā shì ìn
kinā dà kuđin bā shì, ìn zamnā ìn yā zō à bā shì. Ìn bā kî dà kuđin bā shì kî
bār nî ìn tahi ìn nēmā. Ìn zamnā hakà nan ...

Màtař màì hayà: Ìn inā dà kuđi 'Dan Bàrno bā kà gayā min hakà.

Màì hayà: Tò i hàkurì ìn **jē ìn dāwō**.

Màtař màì hayà: Matsalār, yānzū nî zā à līkè mā đākì.

Màì hayà: Tò, yì hàkurì. Yì hàkurì ìn jē ìn dāwō!

Màtař màì hayà: Ā, Allāh! Yānzū matsalār nî zā à līkè mā đākì. Dà màì gidā yā bî kà
kuđin hayà, maccē tã a dà làrūrā! Tun dà maccē zā à līkè mā đān àbin dà
mukè sāmù munā kwancì. Tò, bābù kamař Allāh! Bārì ìn shìga ìn ganì ìn sun
tāshì ìn sāmì kō đān **kamzō** ìn c musù.

Màì hayà 2: Indā mā nā ganshì! Kāi, makwābcī! Munā lāhiyā?

Màì hayà: Lāhiyā? lau wāllāhì?

Mai haya 2: Kāi an yì kwānākì bān ganē kà ba, lāhiyā??

Màì hayà: **Sabkon** hitān nan dà ka ga inā yî ai màì gidān nē nakè wā gudū kār yā zō
yà ritsè nî ba nî dà kuđin biyā, yà yì min tōnon àssīrī.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa Kungiyar Yazi Dogo

Màì hayà 2: Ē. Àkwai zancenka. Àmmā in dai anà gāmuwā anà hīra anà tattāmnāwā
bā à rasà dūbārār dà an kāi (kā yi).

Màì hayà: Tô.

Màì hayà 2: Yāu kuɗīn nawà nē?

Màì hayà: Kāi dà dāmā.

Màì hayà 2: Sun kai jīmīllār nawà?

Màì hayà: Wāllāhī ... jīkā dārī dà àshīrīn nē.

Màì hayà 2: Yānzū sabōda jīkā dārī dà àshīrīn dāi nē kawāi ka hanā mà iyālīnka jīn
dādī bā kā tsayāwā sunā ganīn kā.

Màì hayà: Nī gārē nī dà yawā nē.

Màì hayà 2: Tô dībā, **kwantad** dà hankālīnka. Bā dai jīkā dārī dà àshīrīn nē ba? Màì
saukī nā. Yānzū kā jē wajen Ālhaḡī inā sāmūnka. Bārī in shīga cikin gidā in
hitō.

Màì hayà: Kā biya?

Màì hayà 2: Jē ka kawāi in sāmē kā!

Màì hayà: Allāh yā **sā àlbaḡkā**. Nā gōdē. Mādālla.

Màì hayà 2: Nā shīga cikin dākīnā in hitō. Ē!

Màì hayà: Ā'ā, bārī nī mā in tāhi can wurīnshī. Yānzū can zāni. Can zāni.

.....

Màì hayà: Sālāmā àlaikūm!

Màì gidā: Ē... Yāhāya?

Màì hayà: Ālhaḡī, Baḡkā dà kwānā.

Màì gidā: Munā lāhiyā 'Dan Bārno?

Màì hayà: Lāhiyā lau.

Màì gidā: Inā gidā?

Màì hayà: Ālhamdūlillāhī.

Màì gidā: Yārā duk āhiyā lau?

Màì hayà: An tāshī lāhiyā? Lāhiyā lau wāllāhī.

Màì gidā: Mun kwan biyu bà mù hàɗu ba.

Màì hayà: Tô. Haḡakār cē, sai à hankālī, sai à hankālī.

Màì gidā: Kā kwantad dà hankālīnka.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì hayà: Sai à hankàlì, sai à hankàlì.

Màì gidā: Nā ji làbārīn an cè sabkō kakè yī kà hùta.

Màì hayà: Tô gàrīn nē. Gàrīn nē...

Màì gidā: Shī bà kōmī ba nè haṛakār dūniyā.

Màì hayà: Gàrīn nē, gàrīn nē. Zaman gidān bā yà yī. Yānzū mā nī dà Kàllā nè mukà yī shāwārā. Shī mā yanà nan tàhe.

Màì gidā: A, tò mādàlla.

Màì hayà: Ē. Yanà nan tàhe.

Màì gidā: Mādàlla!

Màì hayà: Kàllā! Kàllā !

Màì hayà 2: Áá! Inà zuwà!

Màì hayà: Zō mànān (mànā), kai mukè jirā hwa ...

Màì hayà 2: Nà'am!

Màì hayà: Yāu kai munà jirānka!

Màì hayà 2: Inà zàuke. Sàlāmà àlaikùm!

Màì gidā: Kai! Haḡi munà lāhīyā?

Àlhaḡi: Munà lāhīyā ?

Màì hayà: Lāhīyā lau.

Àlhaḡi: Lāhīyā. Lāhīyā lau. Inā gājiyā?

Màì hayà: Dà gōdiyā wàllāhì. Lāhīyā.

Màì hayà: Yānzū nè mukà yī shāwārā nī dà Kàllā, shī nè kà san akà cè wani makwābcī yā hī (fi) ḡan'uwā.

Àlhaḡi: İnshā Àllāhù.

Màì hayà: Ē. Mun yī shāwārā dàshī dà sāhe dà zā mù hītā yānzū. Tò, Kàllā bìsimillā gā Àlhaḡi nan.

Màì hayà 2: Wàcè shāwārā mun kài (mukà yī) mū dà kai? Yāushè marabīnā dà in gankà?

Màì hayà: Lā i (Lā ilāhù illàllā) ...! Yānzū yānzūn ga, yānzū dà sàhèn ga kà cè in zō wurin Àlhaḡi kanà tàhe ...

Màì hayà 2: Kā yī imānī dà yānzū dà sāhe ka ganē nī ?

Màì hayà : Lā ilāhù illàllā! Hakà zākà yī minī?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì hayà 2: Ni yi makà kàkà? Nī na gankà?

Màì hayà : Yànzù hakà zākà yi minì?

Àlhaḓi: Wai tsàya! Tsàya, tsàya! Kàkà kunà gidā gūdā dà kai dàshī zāi zamantō
shāwārārku bà gūdā ba?

Màì hayà: Àlhaḓi, bà nì bōyè makà ...

Àlhaḓi: Kù zō nān kuma kunà gaṛdamà?

Màì hayà: Àlhaḓi bà nì bōyè makà kōmī. Kā ga wānnan hītā (fitā) dà ka ga inà yī
tundā sāhe bà nì kōmōwà dà dare sai kowa yā yi kwānā, kumyā nikè jī dan
kām (kār) mù gāmu dà kai, bà nì da kuḏīn biyān hayà nē nikè gudū. Yànzù
zānì hītā dà sāhen nān, yànzù yànzù nā kāwō bàkin kōhwā ya tarè ni. « Kàì
wāne kanà hūtā » ni cè mishì «hūtā nakè **kā jī kā jī matsalāta** ». « Ā’ā, nawà
nē ? » « jīkā ḏārī dà àshīrīn akè bī na. » « Tò jè ka gidan Àlhaḓi. Yànzù nā shìga
cikin ḏākī in ḏaukō kuḏī na biya makà, rad dà ka samū kà biyā », yànzù mù
zō gāban Àlhaḓi dan **rashīn kumyā** kà cè bà mu ajè māganà gā ... ba nī dà
kai ?

Màì hayà 2: Yànzù kai kā yi īmānì dà nā cè inà biya mā kuḏīn hayà? Nī nā biya nau ?

Màì hayà: Wāllāhì hakà mukà yi nī dà kai.

Àlhaḓi: Tò, dākātā ! Kù dākātā ! Shī àl’amārīn zaman dūniyā bà à yīnshi hakà. **Zō mù
zamnā, zō mù sābā nē** dā mā. Yànzù ...!

Màì hayà: Tò Àlhaḓi wannān **tōnon àssīrī**

Màì hayà 2: Yànzù ...!

Màì hayà: ... dan yā san bà nī dà kuḏīn?

Màì hayà 2: Kai ka sābā minì!

Àlhaḓi : Dākāt ... kù saurārā mīn! Yànzù kai, kuḏī à gurinkà nawà nē ?

Màì hayà: Jīkā ḏārī dà àshīrīn.

Àlhaḓi: Kai wānè watā dà wānè watā akè bīnka ?

Màì hayà 2: Ā’ā. Nī bà kà biyātā kō gūdā.

Àlhaḓi: Bà à bīnka kō dalā ... yāuwa ...

Màì hayà 2: Watān ga ḏai nā ad dà (yakè dà) saurā.

Àlhaḓi: Yāuwa ... Ā’ā. Dā mā dan in jī nè kùwa. Tò kai duk wāndā ya **jīkan** wani,
Allāh sai yā jīkan shì.

Màì hayà: Īnshā Āllāhù.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Àlhaḓi: Kudī wànnan ḓikā dārī dà àshìrīn in ka sāmē sù ...

Mài hayà: È.

Mài hayà 2: Kà sàyi àbinci kà kai gidankà.

Mài hayà: Mādàlla. Hì, hì, hì! Mādàlla! Èhe! Mādàlla!

Àlhaḓi: Na farkō. Na biyu ...

Mài hayà: È!

Àlhaḓi: Kai wannan dākī dà kakè ciki dā mā inà sôn in yi gyārā. Kà nēmi gidā. Kai, sauran yārankà manyā wànnan ...

Mài hayà: È.

Àlhaḓi: Sù shìga dākīn ...

Mài hayà: Mādàlla!

Àlhaḓi: Sù zamnā ...

Mài hayà: Nā gōdè Àlhaḓi.

Àlhaḓi: In Allāh ya **hōrē** makà ka sāmī aikī, nī kà biyā nī.

Mài hayà: Tò Mādàlla Àlhaḓi, nā gōdè, nā gōdè.

Mài hayà 2: Yānzū Àlhaḓi nī nī dà kè biyān hayà nī nī nè zā à hid dā (fid dā, fitar dā) cikin dākī, shī kà ...

Àlhaḓi: Yāu ai kà (yi) mishī. **Rāmèn kētā** dā mā gīnā shi gājērē.

Mài hayà: Ai shī ... ai... zancēn na Hàusāwā nè ai! È.

Mài hayà 2: Hakà nè zancen yakè.

Àlhaḓi: È. Hakà yakè.

Mài hayà: Kàikai nè ka **shēkà** (blow) ya kōmā makà.

Mài hayà 2: Bà dai gidankà ba?

Mài hayà: È.

Mài hayà 2: È. Nā hīta gidankà.

Àlhaḓi: Tò kà hūta!

Mài hayà: Kàikai nè ka shēkà.

Mài hayà 2: Nā hīta gidankà.

Mài hayà: Dā mā an cè kàikai kōmā kân mashēkīyā. Mūnāhūkī.

Àlhaḓi: Tò yā kōmā kân nāshī.

Mài hayà: Kai ka tūrō nī dan à kōrē nī kai kà sāmī gidā.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Àlhaɓi: Dìbā! Yàhàya ...

Màì hayà: Àa! Àlhaɓi!

Àlhaɓi: Kà jē ...

Màì hayà: È!

Àlhaɓi: Kà yi zamankà...

Màì hayà: Tò Mādàlla.

Àlhaɓi: Rad dà Allāh ya hōrè mā (makà) ...

Màì hayà : Tò.

Àlhaɓi: Kà sàmu nākà. Kà bā wahaldà kànka...

Màì hayà: Tò nā gōdè. Tò nā gōdè.

Àlhaɓi: Bà wani dāmuwā.

Màì hayà: Tò nā gōdè.

Àlhaɓi: E. Kàikai nè kōmā kân mashēkiyâl, kènan.

Màì hayà: Shī nè ya kōmā kânshi.

Àlhaɓi: Mmm. Shâ

Glossary:

kàikai: chaff of corn or millet

mashēkiyā: woman who separates husk from grain by pounding on dried corn ears

bàlàntànā: Let alone

walākancì: putting down, making fun of, debasing

kudīn hayà: rent money

kamzō: dried left over food broken into pieces usually recooked and eaten when needed

gwaḃā: mix greens with peanut butter to eat as a meal

sabkō (=sàmakō): early morning (departure)

dà dāmā: many

kwantad dà hankàlinkà= kwantar dà hankàlinkà: (You) calm down, do not worry

sâ àlbaṙkà: to bless, to put blessing in

yi shāwārā: consult with each other

Yàushè marabīnā dà ìn gankà: Since when have I last seen you?

kā ji kā ji: This and that

matsalā: Issue, problem

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

rashin kumyà : impoliteness, rudeness

zō mù zāmnā, zō mù sābā nē : Leaving together is hard (lit. Come let's stay, come let's fight)

tōnon àssīrī: Opening a can of worms, being impolite towards someone by embarrassing them

jīkan: mercy (usually in Allah ya jikan ... May God have mercy on ...)

hōrē: give (usually used with God. In Allah ya hore maka = when God grants you ...)

rāmēn kētā: seed of weakness (lit. the hole of weakness)

shēkà: To blow

yā kōmā kân nāshī: he is the victim (of his own action) (lit. it fell back on his head)

Grammar topics:

- Grade 5 verbs (**kwantar da**) and their changes (**kwantar da** or **kwantad da**)
- Completive tense/aspect (**Mun yi kwana biyu ba mu haɗu ba**)
- Use of imperative tense/ aspect (**in yi ...**) to express infinitival clause in complex sentences (**Me kike so in zamna in yi?**)
- Indirect object marker **ma** (**wa** in standard Hausa) and indirect object pronouns (mini, maka, miki etc.): Example: ... ya yi mini tonon asiri?
- **Subjunctive tense/aspect to express infinitival sentences, for me to, to:** E.g. Yi haɓkurī in jē in dāwō; Bārī in shīgā in ganī in sun tashī in sāmī kō ɗan kamzō in gwabā musu
- Expressing “let me/him/her... do” in infinitival sentences with verb **barī** + **subjunctive tense/aspect**. E.g. Kā **barī** mai gidā yā ganēkà; ... kī **barī** nī in **tai** (**tāfi**) in nēmā
- Expressing wishes and prayers using the subjunctive tense/ Aspect and Allāh= God: E.g. Allāh yā sà ālbarkā.
- Expressing the passive voice with: Ake, ana, an, aka etc. E.g. jīkà ɗārī dà àshīrīn **akē bī** na
- Grade 2 verbs and their changing of final vowels depending on object noun or object pronoun following: E.g. Kā nēmi gidā.

Exercises:

- Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary
1. kuɗin da mutum yake biya domin ya zauna cikin wani gida a. yi sabko

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

2. zage-zagen mutum da rashin ba shi girma	b. mashekiya
3. mace mai aikin raba kaikai da hatsi	c. walakanci
4. yi magana domin a warware matsala	d. kuɗin haya
5. hita tun da safe	e. yi shawara

II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Maigida yana so ya hita domin
 - A. ya tahi kasuwa
 - B. ba ya da kuɗin haya
 - C. ya je aiki
2. Uwargida ta ce wa maigida
 - A. ya tsaya ya ci abinci
 - B. yaranshi su gane shi kafin ya hita
 - C. ya je ya amso kuɗi
3. Uwargida ta ce in aka like mata gida
 - A. Mijinta ne zai ji daɗi
 - B. Ita ce zata wahala
 - C. 'Ya'yanta za su yi kwana
4. Lokacin da maigida ya hita ya haɗu da a kofa.
 - A. barawo
 - B. alhaji
 - C. makwabci
5. Mutumin da mai gida ya haɗu da shi a kofa ya ce
 - A. su duka biyu su je su ga alhaji
 - B. kada maigida ya je aiki
 - C. alhaji ya tafi kasuwa

III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again

1. Don me maigida ya so ya yi sabko ya hita?
2. Mene ne matarshi ta ce masa lokacin da ta ga zai hita?
3. Mene ne 'Dan Barno yake tsoron Alhaji ya yi idan ya tarda shi gida?
4. Wane ne 'Dan Barno ya haɗu da shi a kofa bayan da ya hito daga gida?
5. Wace shawara ce 'Dan Barno da mutumin da ya haɗu da shi a kofa suka yi?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 5: Kōmī dà nāshì rānà

Yāzì Dōgō: Kōmī dà nāshì rānà. Allāh bāi hālittā banzā, duk àbindà ankà (akà) yi mā (makà), shī nē.

Mùtunèn gārī 1: Mài gārī yā sanì ba?

Mutānen gārī: **Ā'ā. Ī. Mm.**

Mùtunèn gārī 1 : Lōkacin dà rùnhwā (rùmfā) ta fādī

Mùtunèn gārī 2 : Ē. Akà cē zā à yi munà sābuwā ...

Mùtunèn gārī 1 : **Mm !**

Mùtunèn gārī 2 : Gà shi làkkwāl zā tà tāshì.

Mutānen gārī: **Tā mā tāshì. Bā zancen zā tà tāshì ba. Tā mā tāshì.**

Mùtunèn gārī 2 : **Ē. Sābuwāl kuma bà ta sàmu ba.**

Mùtunèn gārī 1 : Kuma gà shi yārā, kōwànè yārō, à cē yā jē gidansù yā kāwō dārī, jīkā ...

Mài gārī da Mùtunèn gārī 1: **Mutānē sun bā dà kudī ...**

Mài gārī: ...**bā à yi rùnhwā ba....**

Mùtunèn gārī 1 : Mutānē sun bā dà kudī, yāuwā. In akà yi mǎgana sū dàgà can à cē **pař... pař... pāran ...** *parents d'élèves*

Mùtunèn gārī 2 : **Ē parents d'eleves.**

Mùtunèn gārī 1 : Làihinsù nē, mō kō, mun bā yāra kudī.

Mài gārī : **Tò ...**

Mùtunèn gārī 1 : **Kuma gà làkkwāl nan.**

Mài gārī: **Yānzū dai tsōhuwāt akè gyārāwā.**

Wàkīlīn mại gārī: Sàlāmù àlaikùm mại gārī ?

Mutānen gārī: Āmin.

Mài gārī: Ē. àlaikùmùs sàlām!

Wàkīlīn mại gārī: Rānka yā dadè **bārumà!**

Mài gārī: **Mmín !**

Wàkīlīn mại gārī: **Īnā wunìnkū ?**

Mài gārī dà Mutānen gārī: Lāhiyā lau.

Wàkīlīn mại gārī: Ai Allāh yā bā kà nasařà, an yi **bànnā**

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì gārī dà Mutànen gārī: Sùbàhànàllàhì!

Màì gārī: Mì ya fàru?

Wàkīlīn màì gārī: **Gò ... gònàkkin** mutànē, an cīnyē rùmbū sàbō, an cīnyē tsōhō, wāncān na dā mā bābū shi, kuma ha ab... mutànē hatsinsù, sun kai **bāgà-bāgà**, duk an cīnyē. An kai **bisàshē** duk sun cīnyē. Àbīn in kā ga an yi wàtanda.

Mùtunèn gārī 1: **An kai sù haĩ sun shìga?**

Wàkīlīn màì gārī: **Mm.**

Mùtunèn gārī 1: **Sun shìga kô?**

Mutunen gari 3: Tsàyyā, tükùna. **Wànē bisàshē?** Yànzū bisàshē sukà yi bànnā à cikin gò ...?

Wàkīlīn màì gārī: Bisàshen gārīn nān nē.

Màì gārī: Ā, tò wānnan ...

Wàkīlīn màì gārī: Tun dà sai dà na biyō sau, tun dàgà **magangarī** hē dà na kēwayō na ga kawāi bisàshen gārī **nē** sukà hitō, kawāi **makyàyyā** sukà kai sù-dà gāmgam (gāngan), kawāi akà **tabkā** bànnā.

Màì gārī: **Tò ai ...**

Mùtunèn gārī 2: Tò! **Sū nē am mà ... sū nē am (sukè) màsu shānū.**

Màì gārī: ...wannan ai hařakà bànnā à gōnā, ai bā màì zuwā nēsà ba cē. Tun dà **dai** ita bànnā kōwā yā san shāř'artā.

Mùtunèn gārī 2 : Shāřa'artā bā.

Màì gārī: Kōwā yā san sāniyā, in **tai** bànnā, mì akè biyā. Ākuyā in tā yi bànnā, mì akè biyā

Mutànen gārī: Hakà hwā.

Mùtunèn gārī 1 : **Wannan dai kawāi rānka yā daɗɗē, Allāh dai ya dōrā mà mutànē, zā à yi rāmuwā.**

Màì gārī: **Tò a... rāmuwā dōlè !**

Mùtunèn gārī 1: **Àmmā**, ai àkwai **buřtālī** dà akà yi.

Mutànen gārī: Ē.

Mùtunèn gārī 1 : Gà hanyāsh shānū Gà hanyām mutànē.

Màì gārī: **Tò** an cē **gōnā**...cā ya yi **gōnā** akà jē akà ci kô?

Mùtunèn gārī 1 dà saurān : **Gōnā akà ci. Tò an jē an cī.**

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì gārī: Tò, yànzú zuwà zā' à yì, à yì lìsāhì dan dai nī bā nì yàrdā à cikin gārīn
wannān à tākà hakīn talakāwāna, à tūrā dabbā cikin gōnasshì, tà jē tà cīnyē
àbincinshì na shèkarà dà zā yà cī dà ìyālīnshì.

Mùtunèn gārī 1 dà saurān: Wannān gaskiyā nè. Kwañai kò, kwañai kò....

Màì gārī: Biyà zā à yì

Mutānen gārī: Ē.

Mùtunèn gārī 3: Màì gārī bàn tārì lunfāshinkà ba, gaskiyā wannān gārīn, mū mun
tabbāta dà hakà nè kuma mutānē sun **yì ìmānī dà** hakà nan. Nān gaskiyā, duk
wandā ankà ci hakīnshì, sai kà tāshì tsāye, an **kwātō** màì hakīnshì.

Mutānen gārī: Kwañai ko!

Mùtunèn gārī 3: **Tun dà hakà ...**

Mutānen gārī: Ē. ē.

Mùtunèn gārī 3: **Hakà nan nā Màì gārī, kōwā an san ... ta ...bisasshì, à jē à yì lìsāhì.**

Mùtunèn gārī 2 : Wai gō gō gō...

Mutānen gārī: À jē à dībà!

Mùtunèn gārī 2: Gōnat, gōnat tawā cè?

Wàkīlīn màì gārī: Gōnam màì gārī.

Mutānen gārī: Àaa !!!

Mùtunèn gārī 3 : Gōnam màì gārī shī dà kānshì ?

Wàkīlīn màì gārī: Ē. Kōmī bābù.

Màì gārī: Wàcē gōnāñ ciki?

Wàkīlīn màì gārī: Gōnāñ wannān ta bākin Bābbā.

Mùtunèn gārī 1: Ta bākin gārīn ?

Wàkīlīn màì gārī: Ēe!

Màì gārī: Wàcē gōnāñ tawā?

Wàkīlīn màì gārī: Bābbāñ gōnāi!

Màì gārī: Bābbāñ gōnāi!

Mùtunèn gārī 2: **Ta bākin gārī.**

Màì gārī: **Àa... tò.**

Wàkīlīn màì gārī: Duk sātī, sai nā kēwāyā, duk kwānā biyu sai nā kēwāyā, sai nā yì
yāwò, nā yì... **lèllèkà.**

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì gārī: Àa! Tô! Bà matsalà! Shī kè nan. Wannàn àsārà cè Allàh yā kāwō tà.

Mutànen gārī: Ā'ā, ā'ā, ā'ā.

Mùtunèn gārī 3 : Màì gārī, bà à hakà nan. Gārīn dukà in ankà yi bànnā, in ankà yi mà wani làihī, sai kā yi **munà hanyār gaskiyā**, tun dà bànnā, bànnā cè. In màì gārī nè, in kōwā nè, kōwā hakà nan nà. Bànnāk kuma sai an biyāta. **Tundà hakà nan nà.**

Màì gārī: Àshê!

Mùtunèn gārī 3:Wàllāhì! Sai an biyā tà, tun dà hakà nan, bànnā tà ankai, sai an biyā. Tundà bābù wànd ...

Wàkīlīn màì gārī: Ìnā sarkin nōmā? Hatsī na gīndīn gāwō, bābù kō kàcfan sai **karā**.

Mùtunèn gārī 3: Bābù wannàn zancē, yānzū dai à **tai** à dībi bisāshē ...

Mutànen gārī: Ē.

Mùtunèn gārī 3: Dībā! Cikin gārī, an san kōwā. Kōwā yā sanī. À tāshī à tattāra kudī à **biya**, kōwā sai yā biya.

Mùtunèn gārī 1: **Ā'ā. Nī nā hi sōn kà cè bisāshenmù ne. Mù jē mù gamō mù biya.**

Wàkīlīn màì gārī dà Mutànen gārī:Tò hakà nan nè. Zancēn nè, zancēn dāi nè. Ē.

Mùtunèn gārī 1 : **Tò nā yārda.**

Mùtunèn gārī 2 : Tò màì àkuyā yā san yanā dà àkuyā, màì rāgō yā san yanā dà rāgō.

Mùtunèn gārī 3:Yānzū dai, bà wānga maganā mu kai ba, kōwā yā tāshī **ya dībō**, kōwā yā sanī. Nī, nā san àbun dà a gārē nī. Nī, nā san inā dà sāniyā biyu, kudīnsù zān biya **kuma nā san kā'idā** tā san àbu nān ... Yānzū bà zancen màì gārī ba zā mù yi, kudī zā à tattarō à kāwō **makà**.

Wàkīlīn màì gārī : Yānzū mù tàhi.

Mùtunèn gārī 3: Kai zā à bà!

Wàkīlīn màì gārī: Kù tāshī, **mù shìga** gāba!

Mùtunèn gārī 3: **Kù tāshī, mù bīdam mà Màì gārī kudīnshī mù ... Yānzū bà zancen màì gārī nā ba.**

Mutànen gārī: **Tò yānzū kù tāshī mù dūbā mù ganī. Zāmu mu dūbā mù ganī.**

Màì gārī: **Tò, àmmā nī dā sō na yi ...**

Mùtunèn gārī 3 : **Ā'ā. Bābù maganān màì gārī !**

Màì gārī: **Tò shī kè nan.**

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Wàkīlīn mài gārī : **Hatsī** na gīndin gāwō, bābū shi, tsōhon rumbū bābū shi. Sābon rumbū bābū. Inā hāṛakā? Nn? Wannan bai yi ba manan. Wannan bai yi ba.

Mài gārī: Tò shī kè nan. Shī kè nan. Yàu! Kai Càmagò bā kà tashì?

Talàkkā: In tashì, in tahi inā? Bān dà kàzà **bàllē** àkuyà. Kōmī dà **nā ... kōmī** dà rānanshì, tsìyā mā dà rānanshì ...

Mài gārī: Kā ji wai **ashē** tsìyā mā dà rānāṛtā.

Càmagò : **ìhehē** !!

Glossary:

rānā: sun, (here) usefulness, importance

hàlittā: creature

Allāh yà bā kà nasaṛā: Good luck!

bānnā: (of animals) eating of someone's plants on their farm

bāgà (pl. bāgà-bāgà): pile of millet or corn ears left on the farm to dry before bringing home

bisāshē (sg. bisā): animals

tabkā: to commit (a serious offence)

makyāyā (sg. makiyayi): Shepherd, herder

rāmuwā: compensation, revenge

buṛtālī: big path made for herds of animals to pass to avoid destruction of corn farms

gōnā: corn or millet farm

tabbāta: to ensure, be sure

yī īmānī (dà): to agree with

kwātō: to obtain by force or out of pressure, (here) to fight for

lèllèkā: to visit (farm) from time to time so as to see if animals have eaten up the plants

àsāṛā (or hāsāṛā): a loss

bàllē : Let alone

wàtanda: Being in scattered pieces, chaos

Exercises:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. hanyar musamman da bisashe suke bi

a. yi imani da

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

2. sa bisashe gonar wani su cinye ta	b. kwato
3. hatsi ko dawa da yawa da aka tara wuri guda	c. burtali
4. yarda da (abin da wani ya fadfi)	d. barna
5. amsa da karfi	e. baga
- II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C
1. An kawo kara gidan sarki domin an Maigida yana so ya hita domin
A. Ci abinci
B. Ga bisashe
C. Bisahe sun canye gona
 2. Maigari ya tambaya ya ce gonal wace ce aka canye sai aka ce mishi ...
A. Ganarshi ce
B. Gonar dan uwarshi ce
C. Gonar matarshi ce
 3. Maigari ya ce a tai (tahi) a diba domin
A. A fidda ma kowa hakinshi
B. A yi kuka
C. A dawo a kwanta
 4. ne suka sa bisashe cikin ganaki
A. Yara
B. Makyaya
C. Maigari
 5. Bayan an tashi a tattaro kuɗi sai wanda ba ya da bisashe ya ce
D. Zai tafi ya kawo kuɗi
E. Ko talauci da ranarshi domin ba ya da kaza balle akuya
F. Maigari ya je ya biya mishi
- III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again
1. Mene ne aka yi wa ganaki?
 2. Ko an ci gonar maigari?
 3. Don me Maigari ya ce a tahi a diba?
 4. Wace shawara ce aka yanke bayan an diba gonaki?
 5. Wane ne ya ki ya tashi ya kawo kuɗi? Don me? Mene ne matarshi ta ce masa lokacin da ta ga zai hita?
-

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 6: Iyà ruwā hiddà kâi

Yàzì Dōgō: Iyà ruwā hiddà kâi. Kōwā yà yi ta kânsà, yā cèci kânsà, yā hiddà kânsà.

Mùtunèn gārī 1: Kā ji kō? Nā cè ni hwa dàga nân, bā nà zuwà kō'înā.

Mùtunèn gārī 2: Ā'ā, tô. Kai kā cè kai bàllē ni, habà! Wai mî nikè jî, kanà dà wani àbu nè kai?

Mùtunèn gārī 1: Wanè? Inà dà wani àbu nè, zā mù zaunà à nân!

Mùtunèn gārī 2: Gaskiyā! Yunwà nakè jî, habà! Tsàya.

Mùtunèn gārī 1: Cànyē ni.

Mùtunèn gārī 2: Habà tsàya! Gà mòi nāmà!

Mùtunèn gārī 1: Mòi mî?

Mòi nāmà: Nāmà! Nāmà!

Mùtunèn gārī 2: Mòi nāmà!

Mòi nāmà: Nāmà! Na ràgō!

Mùtunèn gārī 1: Kè nan kanà dà kudî?

Mùtunèn gārī 2: Bà ni dà kō dalà, bà dai kâ ci ba?

Mùtunèn gārī 1: Nâ ci yau!

Mùtunèn gārī 2: Inà ruwankà! Bà an cè iyà ruwā hiddà kâi, yàu ...? Kai mòi nāmà!!

Mòi nāmà: Yàu.

Mùtunèn gārī 1: Yā kà! Tà, Allāh hiddà Ā'î gà rōgò!

Mùtunèn gārī 2: Àjē nân!

Mòi nāmà: Ìnā wunî?

Mùtunèn gārī 1: Lāhiyā lau!

Mùtunèn gārī 2: Nāmàn mā yā kārè!

Mòi nāmà: Nāmà yā kārè, shī kadai ya yi saurā!

Mùtunèn gārī 1: Na ràgō nè? Yànka wannàn, yànkā minì wannàn.

Mùtunèn gārī 2: Na ràgō nè, anyā? Kai ta yankā ka samû.

Mùtunèn gārī 1: Ā'ā. Kā san hakirin (ha\$orin) nawà nawà nè!

Mòi nāmà: Na ràgō nè ai nāmàn.

Mùtunèn gārī 2: Mahautaŕkù, wajen ìnā nè?

Mòi nāmà: Nân nè bàkin ga yandaka, wurin rùnhwā (rùnfā) nân bàbbā.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mùtunèn gàrī 1: Wurin wàné rùnhwā (rùnfā)?

Màì nāmā: Wurin sarkin hwāwà bā?

Mùtunèn gàrī 2: Na mì nē ka cē wannàn?

Màì nāmā: Na ràgō nē.

Mùtunèn gàrī 2: Na ràgō!

Mùtunèn gàrī 1: Yàù dan mì bà kà tàmbàyē shì ba tunda wuri. Àmmā wannàn nāmàn shēgèn **taurī** gārē shì, tsōhuwār sāniyā cē, kōkō, ba sāniyā ba cē.

Mùtunèn gàrī 2: Tun na sāhe nē!

Mùtunèn gàrī 1: Yànka gùdā. Kanā jì yānzū? Wannàn **yūkā** a bā tà yī. Wai, wànga à nân gārīn yakè? Ha! Kai màì nāmā! Mālām Tijjāni à nân gārīn yakè?

Màì nāmā: Ī.

Mùtunèn gàrī 1: Īnā nē mahautarshì?

Màì nāmā: Can nē yakè bàkin tashā.

Mùtunèn gàrī 2: Bàkin tashā.

Màì nāmā: Kō bà wannàn màì **hōtālī** hakà ba?

Mùtunèn gàrī 1: Ā'ā. Mālām Tijjāni, farī, yanā nan.

Mùtunèn gàrī 2: Àbōkin Yāzì, bà kà san shì ba? Àmmā kai bàkō nē?

Mùtunèn gàrī 1: Àmmā àkwai yāwòn dūniyā gārē shì, an cē hař Amīrikà ya tabà zuwā.

Mùtunèn gàrī 2: Kai! Wànga nāmā bà gishirī dà yawā à ciki wai nāmàn ga, ka cē na mì nē?

Màì nāmā: Na ràgō nē.

Mùtunèn gàrī 1: Tò! Mādàlla, Allāh yà sà mā ràgō àlbařkà, à jē à gayā mishì, à jē à cē mà ràgō an ci nāmànshi, Allāh yà sà àlbařkà!

Màì nāmā: Yàù, kudīnā hwa?

Mùtunèn gàrī 2: **Zancen banzā, zancen yòhī (wofi).** Kā san ràgō nawà mukà barō à gidā? In bà dan yājī-yājīn dà mukà jī, mì mukè dà wannàn ràgō! Kā san shī gidanshì ràgō nawà a àkwai? Kā san gidanmù, ràgō nawà a àkwai? Zākà zō kà cē

Màì nāmā: Yānzū kù ci nāmānā kù cē minì ìn tàhi?

Mùtunèn gàrī 2: Zancen banzā, jē kà cē mà ràgō. Mū dà bà yājīn wannàn, bà dan yājīn wannàn, kai kanā tsāmmānìn munā cín nāmàn ràgō? Mì mukè yi dà

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

shirmē? Kà dāuƙi kà tàhi kòkò mí? Na àkuyà nē mā, kà zō kà cē na ràgō nē,
dan mun ruhwā mā àssīrī ...

Mùtunèn gàrī 1: Yànkān gidān nē?

Màì nāmā: Tò. Kù jē Allāh yà sākā minì.

Mùtunèn gàrī 1: Yānkān gidā nē.

Mùtunèn gàrī 2: Kai kaɗai Allāh yakè sô?

Mùtunèn gàrī 1: Shēgē à kânka, sākaren banzā.

Mùtunèn gàrī 2: Tundā na gan shì dà ruwan bàkauyē na cē wannān anā iyà **turzā** shì.

Mùtunèn gàrī 1: Ā'ā. Kā gānē. Ā'ā ai gā **màì hurā** can. Allāh! In kā ci nāmā, kà shā hurā kà **taushē**.

Mùtunèn gàrī 2: Kai! Kà tsayā namiĵi, màì hurā tōnon àssīrī.

Mùtunèn gàrī 1: Tà tōnā ma wā? Yàddā ka yi mà wannān, nī mā àkwai yàddā zānì yi matā. Kē màì hurā, kē! wannān, dāmō ...

Màì hurā: Ta nawà?

Mùtunèn gàrī 1: Ā'ā. Hurā ārbā'in, sukàrin gōmā dà nōnō.

Mùtunèn gàrī 2: Dà nōnō, nōnōn gōmā?

Mùtunèn gàrī 1: Nōnōn gōmā, gāmā dai ārbā'in. Kē! Yi maza, **gaugāwā** mukè yī.

Màì hurā: Sànnunkù dai!

Mùtunèn gàrī 2: Yāuwa màì hurā! Hurā mā dā mā à dāme takè à àje kō?

Mùtunèn gàrī 1: Ā, yāu dā mā tārāwā sukè yī.

Mùtunèn gàrī 2: Kā ga bīrni kō?

Mùtunèn gàrī 1: Àmshī! Kai bān dà canĵi, àkwai kuɗi à gurinkì (marya = 100fcfa)

Màì hurā: Ē. Àkwai.

Mùtunèn gàrī 2: Àmsō... Àmsō munā ... Àmsō munā **gōrō**.

Màì hurā: Na nawà?

Mùtunèn gàrī 1: Jē ki dai!

Mùtunèn gàrī 1: Kāwō! Kāwō dalā gōmā, kāwō dalā gōmā. Īn jē Īn zābō dan kār à cē ...

Mùtunèn gàrī 1: Kē! Tsāyā bà tahiya kīkē ba, kāwō gōmā.

Màì hurā: Yāu, ha, nā azā, nī zān jē Īn amsō mukù ?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mùtunèn gàrī 1: Kì jē, kì amsō munà gōròn. Á'ā.

Mùtunèn gàrī 2: Wannàn àbu nàn zāi yi Kā ji kō! Yàyà nē zancen zāi kārèwā?

Mùtunèn gàrī 1: Kai dai yānzū, tàshi kà tàhi, shēgìyā, nā san yàddà zāni yi dà ita, tàshi jē ka! Mù gāmu can.

Mùtunèn gàrī 2: Mù gāmu can dai kwanār hwārìn wàddà mukà tsayā.

Mùtunèn gàrī 1: Ìnshà Àllāhù!

Mùtunèn gàrī 2: Tò.

Mùtunèn gàrī 1: Zāni nēmō gōròn.

Mùtunèn gàrī 2: Tò.

Mùtunèn gàrī 1 : Shēgìyā! Ké?

Màì hurā: Tò.

Mùtunèn gàrī 1: Yàù! Ìnā gōròn?

Màì hurā: Yàyà hakà?

Mùtunèn gàrī 1: Han!

Màì hurā: Wāne irìn gōrò?

Mùtunèn gàrī 1: Bà cē mikì ba, hurā sai dà gōrò? Bà gayà mikì ba? Bà gayà mikì ba? Ìnā yakè? Ìnā yakè? Bà ni kè!

Màì hurā: Yāu nī! Bà nā bā kà kuḍin gōrò ...

Mùtunèn gàrī 1: Kikà bā nī kuḍin gōrò? Ùban wà à nān kikà bā? Ùban wà yà ganī? Bà ni kuḍin

Màì hurā: Wānè irìn hurā sai dà gōrò?

Mùtunèn gàrī: Kāwō minì gōrò! Kāwō minì gōrò! Gōrò! Gōrò! Gōrò!

Màì hurā: Wānè irìn gōrò kuma! Lā ilā!

Mùtunèn gàrī 1: Ké!!! Kāwō minì gōrò! Gōrò!

Màì wucèwā: Kayyā! Kayyā! Kē, mì yà gamà kì dà shī?

Màì hurā: Wai yā shā hurātā, wai wani, hurā sai dà gōrò.

Mùtunèn gàrī 1: Nā gayà matà tà kāwō minì gōrò, tà kāwō minì gōrò, tà kāwō minì gōrò, ta kī kāwōwàg gōrò. Tà kāwō munà gōrò! Tà kāwō munà.

Màì hurā: Wai hurā sai dà gōrò!

Màì wucèwā: Tsàyā! Kai mì ka cè?

Mùtunèn gàrī 1: Na cè, tà kāwō munà gōrò, bā à shān hurā sai dà gōrò!

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mài wucèwā: Hakà nan nè.

Mùtunèn gàrī 1: Kōkò kanà dà shī?

Mài wucèwā: Ā'ā. Nī bān dà shī.

Mùtunèn gàrī 1: Tò bā ni, tà kāwō munà gōrò, tà kāwō munà gōrò!

Mài hurā: Hurā sai dà gōrò!

Mùtunèn gàrī 1: Kì kāwō minì gōrò! Kì kāwō minì gōrò! Hurā sai dà gōrò!

Mài wucèwā: Kāi! kāi! Hurā sai dà gōrò!

Glossary:

hiddà kâi: save oneself

mài nāmā!: butcher, meat seller

Allāh hiddà Ā'ī gā rōgò: may one escape! May God save us! (Lit. May A'ī escape – with benefit - in her selling of cassava!)

anyā! (interj.) Indeed! Really! Is this possible?

mahautā: slaughter house

sarkin hwāwā: head butcher who is usually the chief of butchers

taurī: hardness (of meat)

yūkā: knife

hōtālī: ethnic marks, scars.

zancen banzā = zancen yōhī: useless talk

Allāh yà sākā minì: May you pay for what you did to me (lit. May God punish you for what you did to me)

yankan gidā: meat from uninspected animal

shēgè à kânka: You are a bastard yourself!

sākaren banzā: useless person, fool

turzā: intimidate

mài hurā: woman or girl selling hurā

gaugāwā: hastiness

shēgiyā! (masculine: shēgè) bastard! Bitch! (Note: Although an insult, this word is not as taboo as it is in American English)

gōrò: cola nut

Exercices:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. karfi

a. turza

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

2. maza a yi abu	b. Allah ya saka mini
3. ba da tsoro	c. tauri
4. Ubangiji ya fidda maka haki dambo	d. Allah ya fidda A'i ga
5. Ubangida ya sa a tsira	e. gaugawa

II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Mutumin ya kira mai nama amma
 - A. Ya tafi gida
 - B. Ba ya da kuɗi
 - C. Ya biya naman da ya ci
2. Mai nama da mai saye sun yi rigima domin ...
 - A. Mai saye ya ki biya
 - B. Mai saye ya ce yuka ba ta yi
 - C. Mai saye ya biya shi
3. Baya sun ci nama sai suka tahi
 - A. Wajen mai hura
 - B. Gidan mai nama
 - C. Wajen abokansu
4. Mai sayen hura ya sha sai ya
 - A. Ce gora yake so
 - B. Biya duka kuɗin
 - C. Ce ya koshi
5. Mutanen sun ci nama sun sha hura amma
 - A. Sun kawo kuɗi
 - B. Ba su biya ko ɗaya ba
 - C. Sun tahi su yi kwana

III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again

1. Wane ne mutanen biyu suka kira? Don me?
2. Mene ne suka ki yi bayan sun ci nama?
3. Daga wajen mai nama a ina ne mutanen biyu suka tahi? Don me?
4. Mene ne mutumin ya ce yana so ya ci bayan hura? Ko da gaske yake yi? Ya samu?
5. Me ya faru a karshen labarin? Ko sun biya kuɗin?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

IV. In no more than two (2) paragraphs, rewrite the story in your own words as if you are telling it to a friend of yours. Then putting your notes aside recount it to your partner (pretending that he/she is your friend), as you work in pairs.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

V. Listen to the story again and retell it to yet another person different from your partner in exercise IV above.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 7: Hausa bà dabò ba nè

Yàzì Dōgō: Hausa bà dabò ba nè, **inji Hausàwā**. Wàtò, ita Hausa bà tà dà àl'ajàbì, in ka kòyā kà iyà!

Mùtunèn gārī 1: ... Bìrgī dubū_nī, yā ìshē nì daidai!

Mùtunèn gārī 2: Yàù! Hàukā nè ?

Mùtunèn gārī 1: Yàù!

Mùtunèn gārī 2: Dākì biyu **hwa** (fa) ka cè!

Mùtunèn gārī 1: Tsàyā! Tsàyā!

Mùtunèn gārī 2: **Had dà magēwayā**, kai **bā** kà dà hankàlì.

Mùtunèn gārī 1: Tsàyā àbōkīna. Kā ganī, kai bà **màsōn** ba ...

Mùtunèn gārī 2: **Mm.**

Mùtunèn gārī 1: Kai bà mài bīn **màsōn** ba. Bà kà tabà **aikìn ginī** ba. Kuma kawàì kà yì minì **gārdamā**.

Mùtunèn gārī 2: Tò! Nā rantsè makà **bìr**....

Mùtunèn gārī 1: **Mōđi** kakè sò mù yī?

Mùtunèn gārī 2: Bìrgī dubū bà yà sōrō.

Mùtunèn gārī 1: Nī, yānzū, nā bà kà jìkà tàlātin, in dai gaskiyā nè zancenka, mì ka sà, kai? Mù jē mù yì mōđi.

Mùtunèn gārī 2: Nī nā sà rīgāta.

Mùtunèn gārī 1: Tò! Mù jē, mù jē **duk** indà zā mù tambàyā.

Mùtunèn gārī 2: Àmman! Àmman **kā g**...

Mùtunèn gārī 1: **Àmman** **Dan dāđi magīnī**.

Mùtunèn gārī 2: **Yāuwā**. Allāh mài yì yàddà ya sō.

Mùtunèn gārī 1: Dan dađi! Munā lāhiyā!

Mùtunèn gārī 2: **Allāh bà àzzālūmin sarkī ba nè**.

Magīnī: Lāhiyā lau! Mīnē nè wannān?

Mùtunèn gārī 2: Bìrgī dubū na cē mishì, bà yā yīn

Mùtunèn gārī 1: Dākìn ga nawà, dākìn ga nawà, na cē zan sà bìrgī dubū in tādà shì, yà tashì **tsinā**, **in shìga kawàì** in zamnā. Cēwā ya yì “**Ā’ā**”.

Magīnī: **Àaaa**, **kēnan** gārdamàd dà ku **kài**, bìrgī dubū kō sunā gīnā, kō bà sù gīnā.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Mùtunèn gārī 1dà Mùtunèn gārī 2: Ē.

Magìnī : Tò **indai gīnà cē zā à ...**

Mùtunèn gārī 2: Àmman yā sà kudī jīkà tàlātin.

Magìnī: **Inà zuwā. Indai gīnà cē...**

Mùtunèn gārī 2 : **Kà bān kudī.**

Mùtunèn gārī 1 : **Dà rīgasshì ya sà ciki.**

Magìnī : **Inà zuwā. Indai gīnà cē zā à yi dàì dai ...**

Mùtunèn gārī 1 : Tò. Ē.

Magìnī: **... azancī**, bìrgī dubū bā ukkù sun ìsa.

Mùtunèn gārī 1: Tò. Kā jì.

Mùtunèn gārī 2 : **Tò.**

Magìnī: Bìrgī dubū bā ukkù sun ìsa.

Mùtunèn gārī 1: Hìddō rīgā **kà bān.**

Mùtunèn gārī 2: Yā ìn bā kà rīgā?

Mùtunèn gārī 1: Yàù!

Mùtunèn gārī 2: Nā sà rīgā na cē.

Magìnī: Nì cē, yānzū kā gānè

Mùtunèn gārī 1 : Mm

Magìnī : .. tundà dai yā hī kà gaskiyā, sai kà bā shì rīgāt.

Mùtunèn gārī 2: **Yàù** nā sà rīgā hwa!

Magìnī: Àaa. Rīgā kai ka sà?

Mùtunèn gārī 2: Nī ...nī rīgā na sà. Kai kudī ka sà!

Mùtunèn gārī 1 : **Tò sai kà bā nì rīgā kô ?**

Mùtunèn gārī 2 : **Yàù nā sà rīgā mân !**

Magìnī: Tò sai kà bā shì rīgā. Yā hī kà gaskiyā! Yānzū kā gānè kà bā shì rīgasshì.

Mùtunèn gārī 2: Yā ?

Mùtunèn gārī 1: Kàkà ka sà rīgā?

Magìnī: Kà bā shì rīgā!

Mùtunèn gārī 1: Kàkà ka sà rīgā?

Mùtunèn gārī 2: Nā sà rīgā!

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Maginī: Yàu kai! Hausa bà dabò ba. Hausa cè ya rìgai ya yi mā. Yàu, yā sà rìgāshì kawāi. Wannān dān banzān Hausa ya iyà wāllāhì.

Mùtunèn gàrī 2: Yàu! Yàu... yàu zīr zān tahi ?

Magini : Yā sà rìgāshì. Yā halākā ka!

Mùtunèn gàrī 1 : Tô ! Kè nan, Hausa bà dabò ba. Kāmb...! Àmmā mùtunèn nān yā bugō nì ! Yā yi sà'ā. Lallē Hausa bà dabò ba!

Glossary:

dabò: magic

àl'ajābī: surprise

bīrgī: Bricks, adobe bricks

hāukā: Madness, craziness

ishē: to be enough, to make someone feel fed up.

bā kà dà hankālī: Are you crazy?

aikìn ginì: construction work

gārdamā: argument, dispute

sā kuḍi: bring out one's money for gambling

mōḍi: gambling

àzzālūmin sarkī: a corrupt king (**Allāh bà àzzālūmin sarkī ba nè:** God is always a just King).

tsinā (adv.): straight up

yā halākā ka: He got you! (lit. he killed you!)

yā bugō nì: He got me!

Grammar:

- Identifying people and things: Identification sentences with **ne**. Affirmative and negative forms: E.g.: Kai mahaukaci ne. Hausa ba dabo ba ne.

Exercises:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. mamaki	a. aikin gini
2. kana da hauka	b. tsina
3. yin gida da siminti	c. al'ajabi
4. cacar baki da wani	d. gardama
5. A mife	e. ba ka da hankali

II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

1. Mutanen biyu sun yi magana amma dayan
 - A. Bai gane zancen da ake yi ba
 - B. Ya yi tafiyarshi
 - C. Ya gane abin da ake cewa
2. Mutanen biyu sun tahi wajen mutum na uku domin su ...
 - A. ki tambaya
 - B. yi tambaya a kan birgi nawa suke yin gini
 - C. yi hankali
3. Lokacin da suka tahi wajen mutumin na uku ya ya ce musu
 - A. Birgi ya da kyau
 - B. Gini ne za a yi
 - C. birgi dubu ko suna gina, ko ba su gina
4. Mutumin dayan ya sa kudi cikin modi dayan ko ya
 - D. Sa kudi
 - E. Sa riga
 - F. Sa kudi da riga
5. Gardama tsakanin mutanen ta sa an ga wanda ya
 - A. Yi magana
 - B. Iya Hausa
 - C. Sayi riga

III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again

1. Wace gardama ce mutanen suke yi?
2. Ina suka tahi su tambaya?
3. Waɗanne abu ne kowane cikin mutanen biyu ya sa?
4. Don me mutumin ɗaya ya ce wancan ɗayan ya iya Hausa?
5. Mene ne suke nufi da « Hausa ba dabo ba ne? »

IV. In no more than two (2) paragraphs, rewrite the story in your own words as if you are telling it to a friend of yours. Then putting your notes aside recount it to your partner (pretending that he/she is your friend), as you work in pairs.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa Kungiyar Yazi Dogo

- V. Listen to the story again and retell it to yet another person different from your partner in exercise IV above.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 8: Rēna kāmā kà ga gayyà

Yāzì Dōgō: Rēna kāmā kà ga gayyà. Dan hakīn dà ka rēnà, shī zāi tsōnè mā idō.

Mà'āna wannān karīn mǎgānān kēnan.

Màì nauyī: Ap! Shēgun gārī. Bā ka dà nauyī. Àbincin iskā. Iskā tàhō kī dāuki àbinkī.

Bā ka dà nauyī: Dan Allāh **Ibīlī! Habā!**

Màì nauyī: **Yà? E.** Mīnē nè?

Bā ka dà nauyī: Nā cè mā nī ban nà sōn irīn wannān wāsāi.

Màì nauyī: **Kāi? Yāu? Mm.** An bìgē ka.

Bā ka dà nauyī : **Ban nà sōn irīn wannān wāsāt.**

Màì nauyī: Mm? Mī kakē sō?

Bā ka dà nauyī: **Bān sōn kōmī dai àmmā** dan Allāh, kà shāfà minī lāhiyā.

Màì nauyī: Àa! Tō, tō. À, nā jī kanā wani **bàràzanā** tà banzā. **Àa? Na cè kanā baraz ...**

Wannān **tumākī** mī zākā yī dà sū?

Bā ka dà nauyī: **Dan Allāh! Ibīlī ...**

Màì nauyī: **Èmm!**

Bā ka dà nauyī: **Wai** mīnē nè tsākānīna dà kai?

Màì nauyī: **Kà ban** dan tumkīyā gūdā.

Bā ka dà nauyī: Ban nà bādāwā. Kōkō?

Màì nauyī: **À,** ba kà bādāwā?

Bā ka dà nauyī: Ī, ban bādāwā.

Màì nauyī: Kēnan īn dāukā dà karhī.

Bā ka dà nauyī: Ē. In kanā dà karhī. Bā kai màì **... màì yaunī** ba nè?

Màì nauyī: Tō. **Ē.** Kā jī nī kō àkwai nauyīn.

Bā ka dà nauyī: Nī dai nā cè mā dan Allāh, **dan Allāh** kà shāhwā minī lāhiyā.

Màì nauyī: **Kāi!** An **hwadī.** Àbincin iskā, iskā tàhō kī dāuki àbincinkī. **Àp! Kai**
bàri à gwadā mā ...

Bā ka dà nauyī: **Kai! Kai! Kai! Dan A...** Dan Allāh.

Màì nauyī: Bàri īn jēhwā ka.

Bā ka dà nauyī: Dan Allāh, kà jēhwā nī... dan Allāh, bàri.

Màì nauyī: Àlkūr'an jēhwā ka nikē. Bàri ... Bàri shēgē īn jēhwā ka. Ēe? Mm?

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Bâ ka dà nauyī: Mādàllā ! Tsàya

Màì nauyī: Èe? Mm?

Bâ ka dà nauyī: Hehehehe ! Kàkà? Ìhehehehe!

Màì nauyī: Ā'ā. Ā'ā. Wàllāhì kanà dà nauyī.

Bâ ka dà nauyī: Āshē?

Màì nauyī: Ālkūr'an kanà dà nauyī.

Bâ ka dà nauyī: Hwàdì kwaɗai!

Màì nauyī: Kanà dà nauyī.

Bâ ka dà nauyī: Kàra hwadì (fadì) in jì.

Màì nauyī: Kanà dà nauyī.

Bâ ka dà nauyī: Tò i càn gàba dà nī.

Màì nauyī: Ìnà?

Bâ ka dà nauyī: Tàttàkà dà nī gàba. Ē. Ē. Ē !

Màì nauyī: Dan Allāh rùhwā minì àssīrī. Wàsā cè nikè yī dà kai.

Bâ ka dà nauyī: Tò i nàñ wajen dà nī. Ē. Yāuwā. Tò màidō nì indà ka dàukē nì kuma.
(dariya). Tò àjē nì in ka sō.

Màì nauyī: Tô.

Bâ ka dà nauyī : Àjē nì. (Bayan an aje shi). Yāuwā ! Màì yaunī ?

Màì nauyī: Mm ? Wàllāhì kanà dà nauyī.

Bâ ka dà nauyī: Ā'ā, kai nè màì yaunī.

Màì nauyī: Wàllāhì kanà dà nauyī.

Bâ ka dà nauyī: Hehehe! Kai nè màì yaunī.

Màì nauyī: Dan Allāh, kà yī hàkurī !

Bâ ka dà nauyī: Yàyyà ka ganī?

Màì nauyī : Mm. Kanà dà nauyī wàllāhì.

Bâ ka dà nauyī: Āshē?

Màì yaunī : Wàllāhì.

Bâ ka dà nauyī : Tò shī nè akà sô à gā... kà gānè, in kà jì anà cēwā: “Rèna ka ... rèna
kāmā kà ga gayyà,” tò nī kènan.

Màì nauyī: Ī. Kwaɗai kò.

Bâ ka dà nauyī : Ē. Sabrō màì ràmar kēta.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì nauyī: **Ī. Kwañai kò.**

Bâ ka dà nauyī: Ē. Jè ka! Bà câ ka yi yaunī gàrè kà bā ?

Màì nauyī: **Allà bā kà hàkurī.**

Bâ ka dà nauyī : Kō ìn kārà mǎ?

Màì nauyī: Ā'ā. **Dan Allāh ...**

Bâ ka dà nauyī: Dan iskà. Wai à à à kanà dà yaunī. Ai, yā ganī. In yā san wata, bàì san wata ba.

Glossary:

rēnā: to belittle, make fun of

kāmā: type, shape

gayyā: bad job

ḍan hakī: a twig

tsōnē: to poke someone in the eye (accidentally)

nauyī: heaviness, weight

iskā: wind

shàfā minī lāhiyā: leave me alone!

bàràzanā: intimidation

tumākī (sg. *tumkiyā*, *tinkiyā*): female sheep

yaunī = nauyī

sabrō (saurō): a mosquito

rāmā: skinniness (**màì rāmař kēta**= made skinny to be wicked)

kēta: wickedness

Exercices:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. ḍanyen aiki	a. tsone
2. maid a mutum karami cikin magana	b. shafa lafiya
3. shiga cikin ido	c. keta
4. barin wani kurum	d. rena
5. yin abinda bai da kyau ga wani	e. gayya

II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Mutumin ḍaya ya ce ma wancan

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

- A. Yana da kyau
 - B. Ba ya da nauyi
 - C. Yana son mutane
2. Wani cikin mutanen biyu ya ce
 - A. Wancan ya ba shi tumkiya
 - B. Wancan ya yi tambaya
 - C. Ya yi hankali
 3. Mutumin da aka cewa ba ya da nauyi ya ce
 - A. Wasa ne
 - B. Ba ya son wasar
 - C. Wancan yana da kirki
 4. Mutumin dayan ya nuna wa wancan da rashin nauyi ba daidai ba ne da
 - A. rashin karfi
 - B. rashin hankali
 - C. rashin Magana
 5. Domin ya nuna yana da nauyi sai mutumin ya
 - A. So ya ci abinci
 - B. Nuna ya iya magana
 - C. Jefa dayan kasa
- III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again
1. Mene ne mutumin dayan ya ce ma gudan da ya ganshi?
 2. Ko mutumin na biyu yana son wasar?
 3. Mene ne mutumin dayan ya ce a ba shi?
 4. Don me mutumin dayan ya so ya jefa gudan a kasa?
 5. Ko mutumin da aka so a jefa ya ji tsoron dayan? Ko a ganinku zai koma yi mishi wasar cewa ba ya da nauyi?
- IV. In no more than two (2) paragraphs, rewrite the story in your own words as if you are telling it to a friend of yours. Then putting your notes aside recount it to your partner (pretending that he/she is your friend), as you work in pairs.

[illegible]

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 9: Kà san nā sanì, kà san nā bàrì

Yàzì Dōgō: **Kà san nā sanì, kà san nā bàrì.** Ai wannàn bà sai an warwàrè ba. Mùtun nè **mài** (mai yin) àbun dà bà shi (dà) kyāu. Shinà tsammānì bà à ganī ba, àmmā an ganī. Kà san nā sanì, kà san nā bàrì.

Mùtunèn gārì: **Dàzu** ni cè dà ni tūrā yārō. Na cè à jē à cè mā

Wànzamī: **Ē.**

Mùtunèn gārì: **Inà ...** inà nēmankà. Sai akà cè kanà gurin **sūnān wannān.**

Wànzamī: **Ē. Wurin** sunā na tàhi. Kā san aikìn dà akè

Mùtunèn gārì: **Kāi àmman, àmman hwa,** an cè an yi tārō.

Wànzamī: Habà, tārō hwa ai **bā à máganà.**

Mùtunèn gārì: **Nān hwa sai an àbīn ga dīnshì...**

Wànzamī: **Ā'ā.** Bā kōmī ai anā yīn shi.

Mùtunèn gārì: **Wàllāhì ni cè mā ...**

Wànzamī: **Ābindā ankà sābā ai ...**

Mùtunèn gārì: **Shī àmman** inà tsammānì yārōn nān bà na nān ba nè.

Wànzamī: **Ā'ā!** Bākō nè.

Mùtunèn gārì: **Ē,** yārōn nān bà na nān ba nè.

Wànzamī: **Bākō nè.**

Mùtunèn gārì: **Tundā**

Wànzamī: **Bākō nè.**

Mùtunèn gārì: **Tundā shī ...** shī dān mǎi gidān ai ... ai yārōnmù nè. Tò! Shī wāncan dà akà dāukō... kāyā **gāba dāi** akà ...

Wànzamī: Tò. Kākā?

Mùtunèn gārì: **Āa?**

Wànzamī: Ni cè kākā?

Mùtunèn gārì: **Mm?**

Wànzamī: Rānā **hwa** tā kāmā watā.

Mùtunèn gārì: **Ā'ā!** Sai ròkon Allāh ai!

Wànzamī: Ē! **Dan** kà san nā sanì.

Mùtunèn gārì: **Mm** kà san nā bārì.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Wànzamī: Kà san nā sanī.

Mùtunèn gārī: Nā bàrī wàllāhì. **Billahillazi** nā barī.

Wànzamī: **Kà san nā sanī.**

Mùtunèn gārī: **Wàllāhì nā barī. Nī mā** kà san nā barī.

Wànzamī: **Tò** kā yi sà'ā.

Mùtunèn gārī: **Nā barī ... wàllāhì.**

Wànzamī: **Wàllāhì** kā yi sà'ā.

Mùtunèn gārī: **Tò.**

Wànzamī: **Àmman** bàri in idā makà **gyāran fuskā.**

Mùtunèn gārī: **Ā'ā.** Bàri.

Wànzamī: **Ā'ā.** **Bàri dai** à kārè.

Mùtunèn gārī: **Habà !** Nā gōdè. À barī.

Wànzamī: **Àshè?**

Mùtunèn gārī: **Ī.** Nā gōdè.

Wànzamī: **Wà ya gayà makà yamma gabàs takè?**

Glossary:

warwàrè: To explain, to give details

ɗāzu: Just a minute ago

sūnā: Naming (ceremony)

bā à mǎgānā: It is too much, you can't imagine!

bāko: visitor, guest, foreigner

gābā **ɗai** = gābā ɗaya: All in all, in whole

Rānā hwa tā kāmà watà.: you're busted! (Lit: the sun has caught the moon = solar eclipse)

gyāran huskà: shaving facial hair

Wà ya gayà makà yamma gabàs takè? Who told you? = You learned your lesson! [it.

Who told you that west is (in what you thought to be) east]

Exercises:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. Ba da bayani	a. ɗazu
2. An jima kaɗan	b. warware
3. Wanda yake ziyara a wani wuri	c. gaba ɗaya

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

4. Duka duk d. rana ta kama wata
5. Kama mutum yana wani abu bai sani ba e. bako
- II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Wanzami zai yi wa wacan mutumin

A. sasshawa

B. aiki

C. gyaran huska

2. Wanzami ya ce wa mutumin ...

A. Ka san na iya

B. Ka san na sani

C. Ka san na kasa

3. Mutumin ya ce wa wanzami

A. Ka san na iya

B. Ka san na je

C. Ka san na bari

4. Mutumin ɗayan ya gudu domin

A. Wanzami zai yanka shi

B. Wanzami yana yi mishi aski

C. Wanzami ya gaji

5. Wanzami ya ce amma ya ki.

A. Mutumin ya zo ya ida mishi aiki

B. Mutumin ya zo ya ida mishi gyaran huska

C. Mutumin ya sayi aska

III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again

1. Mene y agama mutanen biyu wuri guda?

2. Mene ne wanzami ya ce bayan ya fara gyaran fuskar?

3. Me ya sa mutumin ya gudu ba ya son gyaran fuska?

4. A ganinku don me wanzami ya so ya yanka mutumin?

5. A ganinku don me wanzami bai kai kara ba sai ya so ya yanka mutumin?

IV. In no more than two (2) paragraphs, rewrite the story in your own words as if you are telling it to a friend of yours. Then putting your notes aside recount it to your partner (pretending that he/she is your friend), as you work in pairs.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Karin Magana na 10: Tsōhon gatarinkà, yā hi sàri kà bā nì

Yāzì Dōgō: Tsōhon gatarinkà, yā hi sàri kà bā nì. Wannàn mà'ānasshì gā yaddà takè:

Wàtò duk lālā... duk kōmī lālācēwār àbinkà yā hi à cē kà yō aron shì.

Màì sallà 1: Tô. Ni ce lōkàcin dà ni yi **kiràn sallà**, tò nā jì shurū ... àmmā **hwā** (fa)!

Masu salla : Mm.

Màì sallà 2: Ā'ā, līmān yanà **gārīn**. **Kai** dai àbu **dai na** gā **tsūhwā**.

Màì sallà 1 : **Yāuwā**.

Màì sallà 2 : Yānzū, **in kanā ...**, yallā yanā can **zāuke dāḍaḍām, dāḍaḍām**, an tsūhwa. Kōkarī nè akè yī.

Màì sallà 1: **Ā, tô, àkwai...**

Màì sallà 2: Kanā jī ai kō wurin kārātū, **dā kyat** yakè tādà waḍansu abūbuwā.

Màì sallà 1 : **Mm. Bā yā saurī...**

Màì sallà 3: Tô. **Lādān**, tundā an rīgai an kīrai sallà **kuma gā ka nan**, **sai** kà bā mù sallà.

Màì sallà 1: Ā'ā. Gā bàkon mālāmī. **Alaḥammā** bìsimillā, bà mu sallà.

Màì sallà 2 : **Bìsimillā. Ā jā mù.**

Màì sallà 1 : **Ē. Jā mu mù tāhi.**

Bàkon mālāmī: **Shī** līmān **kīn bā yā** cēwā kōmī **kō?**

Màì sallà 1: Ā'ā. Līmān yā tsūhwa. Bā yā cēwā kōmī.

Màì sallà 2 : **Īnā ! Bāi cēwā kōmī.**

Màì sallà 1 : Yā tsūhwa.

Bàkon mālāmī: Tò, bìsimillā. Ā **daidàita sahū!**

Màì sallà 1 : **Ā daidàitā ! Ā daidàitā ! Āllāhù àkbař, Āllāhù àkbař. Āsshahadù anlā ilāhà illāllāhù. Āsshahadù Annā Mūhammadan řàsūlāllāhì. Hayya alāssāllātì, hayya alālfālāhì. Kadì kāmātùssāllātì kadì kāmātùssāllātù. Āllāhù àkbař, Āllāhù àkbař. Lā ilāhà illāllā.**

Màì sallà 1 dà saurān : **Sāyyidīnā Mūhammadan řàsūlāllāhì sallāllāhu àlaihì wasāllam.**

Bàkon mālāmī: Āllāhù àkbař!

Màì sallà 1: Āllāhù àkbař!

Bàkon mālāmī: Āllāhù àkbař!

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì sallà 1: Àllāhù àkbař!

Bàkon mālāmī: Sàmi Àllāhù līman hāmīdāhū.

Màì sallà 1: **Àllāhumma** ṛabbānā wāla kālāhamdū.

Bàkon mālāmī: Àllāhù àkbař!

Màì sallà 1: Àllāhù àkbař!

Bàkon mālāmī: Àllāhù àkbař!

Màì sallà 1: Àllāhù àkbař!

Bàkon mālāmī: Assālāmù àlèkum **wà ṛahamatùllā. Assālāmù àlèkum và ṛahamatùllā.**

Màì sallà 1: Assālāmù àlèkum **wà ṛahamatùllāhī.** Àmmā hwa sallān nān tā yi **saukī.**

Màì sallà 2: Habā! Hakā nikē sō in ji kārātū. **Kai kā ji yàddà** in ya ḡaukō sař, sai kasà.

Màì sallà 1: Yāu, ā'ā yāu ... yāu kuma bà ... bà kārātūn ba. **Saurīn.** Mun yi saurin kārēwā.

Màì sallà 2: Ā, tō. Ābù nē gā **gwānī** ! Kā san shī kārātū baiwā cē ta Ûbangijī.

Saurān : Ē.

Bàkon mālāmī: **Allāh gāhwārta Mālām** wato līmançì...

Màì sallà 2: Na'ām.

Bàkon mālāmī: Sā'ā cē **dà Allāh yakē bâ mutānē.**

Màì sallà 2: **Na'ām.**

Màì sallà 1 : **inshā Àllāhù.**

Bàkon mālāmī : ... Bà līman dukā ya iyā sallā ba.

Màì sallà 2 **dà saurān:** **Gaskiyā nē. Ē.**

Bàkon mālāmī : **Ē.** Ākwai wasu sun sâ kânsu līmançì nē, àmmā bà su iyā ba.

Màì sallà 2: Bà su iyā ba.

Bàkon mālāmī: **Bà su iyā ba.** Ābù nē wandā, dai (sai) an kōyā.

Màì sallà 2 : **Ē. Hakā nē.**

Bàkon mālāmī : Sai an bi akē iyāwā.

Màì sallà 2 : **Gaskiyā nē.**

Bàkon mālāmī : **Ē.** Kuma in Allāh ya bā kà hūsāhā sai kà yi sallā dàidai.

Màì sallà 2 : **Hakā. Daidai nē.**

Bàkon mālāmī : Sabòdā yānzū mā kā san hařakāř tàhiyā.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì sallà 2 : **Ē**.

Bàkon mālāmī : Ai sallàn nân, bàn yī tà ba yàddà ni sō.

Màì sallà 2 : **Han na'àm**.

Bàkon mālāmī : Dà tā hi hakà dāfī.

Màì sallà 1 : Mm ?

Bàkon mālāmī: **Kwaƙai kò** ! Habà! Sabòdà, indà inà dà àrwàlā nè

Sahū: Sùbàhānà lillāhì. Sùbàhānà lillāhì.

Bàkon mālāmī : Dà sallàt tā hi hakà.

Màì sallà 2: Kàì, bà ka dà àrwàlā, ka bā mù sallà ?

Màì sallà 1: Kā jì shēgè. Kòkò ...

Màì sallà 2 : **Kā jì shēgè. Kàì tàshi kà baĩ ...**

Màì sallà 1: **Kàì, kò ɗan tsap nè ... ?**

Màì sallà 3: **Indà līmāmīmu na dà kā ga bài yi munà hakà ba.**

Màì sallà 1: **Shī kawàì wannàn bà mù ga ...** Kai dàgà wà nè gārī kakè?

Màì sallà 3: Kàì mi ànhwànkà? Kàì tàshi!

Màì sallà 2: Mālāmī, **kà gāhwārcē mù**. Kòmā masabkinkà.

Màì sallà 1: Ē! Kòmā **masabkī**.

Màì sallà 2: **Ē. Tai kà** yi tsarkī.

Màì sallà 1: **Wannàn yā kāmātà à gayà wa Màì gārī.**

Màì sallà 2: **À huddà shi dàgà gārī.**

Màì sallà 1 : **À huddà shi dàgà gārī mā.**

Màì sallà 2: Dìbì **naɗi ɗan Allāh!** Naɗin ‘yan dānhwarà nā ya yi.

Màì sallà 3: Làdān, kā ganī. Shī nè akè mā gudù. Hàusàwā kân cēwā “tsōhon gatarinkà ...

Màì sallà 3 dà saurān : Yā hi sārī kà bā nì.”

Màì sallà 1 dà saurān : **Wannàn gaskiyā nè.**

Màì sallà 3 : Kā ganī, indà mun jirā līmān **kinmù, dà wànga àbu bài kāmà ba.** Wāgga hàsàrà **mi ùnhwàntà ?**

Màì sallà 3: Yànzū, mùtun yà zō yà bā dà (bada) sallà, kàì **kō... jāhīlī nà ... anà sallà** **bābù** àrwàlā?

Màì sallà 2: **Wai, wai ... wai bài yi àrwàlā ba .**

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

Màì sallà 3: Kā san àkwai waɗansù mālāmai ‘yan tsap.

Màì sallà 3 : **À’a ?**

Màì sallà 2: Nī **tundà dàgà dà... tun dàgà** naɗīn nan nī gānè shi.

Màì sallà 4 : **Yā cūcē mù.**

Màì sallà 1: Tò ɗan tsap ɗīn nè.

Màì sallà 2: Tò yānzū yàddà zā à yi ...

Màì sallà 1 : Kōwā yà jē gidanshì yà sallà.

Màì sallà 2: Kōwā yà jē gidanshì yà sākè ya yi sallàshi.

Màì sallà 3 : **Hausād dai tā cim munà yāu.**

Saurān : **Ē. Ē.**

Màì sallà 3: Tò mù yi hàkurī dà līmān ɗīnmù.

Màì sallà 2: **Ā, bà ...**shī dai tsōhōn, dōlè mù yāɗà dà shī.

Màì sallà 3: **Tô kun dai gānè rānān.** Tsōhon gātarinkà yā hi sàri kà bā nī.

Màì sallà 2: Wannān gaskiyā nè.

Glossary:

tsōhō: old (person)

sàri: to cut with an ax

gātari: an ax

lālācēwā: uselessness, becoming useless

arō: borrowing

kirān sallā: Calling of the prayer (in islam)

tsūhwā: (*noun*) old age

(*verb*) to be old

dā kyat: with difficulty

daidaita sahū: to line up (during Islamic prayers)

sahū: The line up during prayer, the people in the line up.

saukī (zinder dialect) = **saurī:** hastiness

gwānī: an expert

naɗī: turban

Alaṛammā: Title given to someone who accompanies an Islamic scholar and reads the Koran out loud for him during preaching while he translates it, an Islamic scholar.

masabkī: host family, where you stay as a visiter.

Wasan Kwaikwaiyo na Harshen Hausa: Karin Magana na Hausa

Kungiyar Yazi Dogo

‘yan dānhwarà (sg. **ɗan dānhwarà**): people whose job is to cheat or outsmart others to earn something from them, con man

‘yan tsap (sg. **ɗan tsap**): neat-looking persons (but bad when given an opportunity)

Exercices:

I. Match the words in column one with the ones in column 2 from the glossary

1. Jera wajen salla	a. ‘yan tsap
2. Cikin wahala	b. daidaita (sahu)
3. mutanen da sukan sanya kaya masu kyau	c. da kyar
4. wanda ya yi shekaru da yawa a duniya	d. ‘yan danfara
5. mutanen da suke cutar mutane	e. tsoho

II. Listen to and read the story and choose the correct answer from A, B, or C

1. Mutane sun yi mamaki domin
 - A. Ba su ga liman ba
 - B. Liman ya ci abinci
 - C. Sun yi salla
2. Da mutane suka ga liman ya dade bai zo ba sai
 - A. Kowa ya yi sallarshi dabam
 - B. Bako ya yi tafiyarshi
 - C. Suka ce malami bako ya ba da salla
3. Mutumin da aka ce ma ya ba da salla shi ne
 - A. ɗan kasuwa
 - B. bako
 - C. suka sani
4. Da aka gama salla mutane sai mutane suka
 - A. Yaba malamin
 - B. Jira liman
 - C. Yi kwana
5. Ashe mutane sun gane cewa mutumin day a ba da salla
 - A. Yana da arwalla ya ba da salla
 - B. Bai da arwalla ya bad a salla
 - C. Ya yi arwalla tun da safe

III. Answer the following questions in full sentences after listening to the text again

